

HIT- ÉS HONTAGADÓ.

DRAMA 5 FELVONÁSBAN.

IRTA

HORVÁTH DÖME.

KECSKEMÉTEN,

NYOMATOTT SZILÁDI KÁROLYNÁL.

1848.

MIT ES HONTAGADO.

№ А 50.861 Ногг

NONA TH. DOME

KESSKEMETEN

1848

1848

VÖRÖSMARTY MIHÁLYNAK,

A' KOSZORÚS KÖLTŐNEK,

ÖSZINTE TISZTELETE' JELÉÜL

A' SZERZŐ.

ВЪВЕДЕНІЕ

КЪ ВОПРОСАМЪ

ОБЪЕМЪ И СЪСТАВУ

КНИЖКИ

HIT-ÉS HONTAGADÓ.

DRAMA 5 FELVONÁSBAN.

SZEMÉLYEK.

ACHMET, szolnoki Bég.

GEZNA, georgiai nő.

ZÁKÓ, görög rabszolga.

HENTES IMRE,

GERÉB ADORJÁN, } magyar nemesek.

BERENDY MÁRTON, }

MIKSA,

GYÖRGY, } Berendy' fiai.

BENCZE, }

LÓTOS, agg szolga Berendynél.

PIRÓK,

BATKA, } Hentes' meghittjei.

Hentes' 4 éves fiacskája.

Magyar pórsuhanczok.

Történik Szolnokon, a' XVII-dik században.

Első felvonás.

Szinfenéken a' szolnoki vár, alul rajta Hentes és Berendy' cselédjei néhány pórsuhanczczal a' szentiván tüzét ugrálják; Hentes, Miksa, György és Bencze nézik. Oldalaslag a' Tisza foly 's partján fűzek emelkednek.

Első Jelenés.

(Achmet és Zákó, a' szin' elején; a' többiektől észrevétlen).

ZÁKÓ.

Hentes keményen megparancsolá,
Hogy itt közélről leskelődjenek,
Míg pisztolyával jelt adván nekik,
A' Henteseknek kis számuk miatt
Inkább kedvet kapó Berendyekre
Verekvés közben rájok üssenek;
A' jelre Batka már, és ő maga
Méregbe hozták a' Berendy-részt. —

ACHMET.

Csak erre vártam. 'S kérdezősködésed
Talán gyanúsnak nem tünt fel neki?

ZÁKÓ.

Aligha. Sőt azt tartom, már nem is
Emlékezik rá. Jó kedvű vala;
'S Pirók ilyenkor nem hogy még urának,
De önmagának bármi titkait
Sem volna képes rejtve tartani. —

ACHMET.

Zákó! egészen rád bízom magam'.
Míg rájok ütne a' Berendyekre
Pirók, leselgő czimboráival,
Az én nevemben foszd meg fegyverüktől,
'S jancsárainnal álld el utjokat.

ZÁKÓ.

Értem, kegyelmes uram.

ACHMET.

Ha zúgolódnak,
Rájok se hallgass. Legfőlebb pedig —
Hogy urok' személyes gyűlölséginek
Én a' közcsendet föl nem áldozom,
Zákó — leginkább azt mondhadd nekik.

ZÁKÓ.

Jól van, kegyelmes uram,

ACHMET.

Jól is vigyázz!
Hogy a' verekvés Hentes' részire

Roszúl végződjék, sok függ tőle ma...

Hentes Pirókot czimboráihoz

Most küldi el tán. — Erre tartanak,

Zákó, vonuljunk hátra.

(A' fák mögé huzódnak).

Második Jelenés.

(Hentes és Pirók, titkon előre lopóznak).

HENTES.

Hah, Pirók.

Aligha vannak a' Berendyek

Most számra többen. Már is örülök,

Hogy a' kevély fajt megbuktathatom —

Ott vagytok immár?

PIRÓK.

Oh már rég, uram;

Azóta már meg is szomjúhozánk.

HENTES.

Ugy hát siess csak hozzájuk, Pirók,

'S ha jelt adok : szikrát se késsetek! —

PIRÓK.

Csak összeveszszzen aztán magyarán.

HENTES.

Az a' mi gondunk lesz.. Pirók!

Ha sárba tiprom a' Berendy-rajt,

Olly jó módod lesz a' borban, fiú,
Miként 'Tiszában a' halnak lehet.

PIRÓK.

Na, úgy ne féljen semmit, nagy uram;
Ha megtalálom azt is mondani
Pajtásaimnak : a' nagy uramért
Ugy néki mennék a' sátánnak is. (el)

HENTES.

És a' lövésre jól figyeljete!

(A' többiek közé vegyül).

Harmadik Jelenés.

(Achmet és Zákó a' fák mögül kijőnek).

ACHMET.

Jancsáramhoz menj, Zákó, te is;
'S mielőtt kiütne czimboráival,
Elállod Piróknak utját!

ZÁKÓ.

Azt tudom,
Egy egyszer áldomása elmarad. (el)

ACHMET.

A' koczka el van vetve. Szent próféta!
Rég forralt tervemnek most adj sükert.
Ha Hentes, a' gazdag magyar nemes,
Szégyen- 's boszúból most lépen ragad:

A' nagy Szultánnál egy fő basaság
Lesz úgy jutalmam 's egy szép tartomány.

(ismét a' fák mögé rejtezik).

Negyedik Jelenés.

A' cselédek és pórsuhanczok zajosb ujongatás közt ug-
rálják a' fel-fellobbanó szentiván' tüzét; Hentes,
Miksa, György és Bencze pedig az övéiket néha-
néha biztatják.

MIKSA.

A' tüzre mért nem tesztek gallyakat?

Még szárazabbat hozzatok reá:

Láng hadd legyen. Hisz ilyenén keresztül

Akár cigánykereket hányhassatok. —

Fát rá! Ki tudja? Istók, Endre, ti,

Majd más világon, bűnbocsánatért

Nem nagy rakáshoz kell-e jutnotok?

A' nagy tüzet hát szokjátok meg itt.

BATKA.

Dejszen, mi ott is a' nagyobb rakást

Az úriforma emberekre hagyjuk;

Kisebb tűznél is meghúzzuk magunk'.

MIKSA.

Ki kérdezett meg, kotnyeleskedő? —

Csak vígan, Istók! Endre! Nem birnátok-e

Túl tenni a' Hentes' cselédjein?

ISTÓK.

Birnánk bizony mi. Csakhogy a' gatyám,
Im' nézze urfi, már rókát kapott.

BENCZE.

Tehát fogd följobb a' szárát, öcsém,
Most éve nem voltál te ilyen hallgatag,
Olly jól ütött ki fortélyoskodásod,
Hogy a' nevetség majd véget nem ért.

ISTÓK.

Azután megint az ütlekezés alig.

MIKSA.

Eh, mit tesz az? 'S most azt hinné az ember
Vizet zavarni sem tudnál talán.

ISTÓK.

Tudnék biz' én még, urfi. Csakhogy akkor
Ugrálni jött ki szép egy lánycsapat
A' szentiván' tüzét. 'S a' mint hiszik,
Ha nem láthattuk is meg láng között
Mátkánkat, a' lányokkal széltiben
Bolondozhattunk akkor legalább.

BENCZE.

'S nem híhatál most is? Nem mondtam-e
Akár egy farka lányt híhatsz?

ISTÓK.

Hiszen
Csaltam nem egyet; ám fél mindenik. —

MIKSA.

Ugyan mitől fél?

ISTÓK.

Attól tartanak,

Hogy összetűzünk Hentessel megint.

MIKSA.

Azért remegnek hát tojósaid!

HENTES.

Mint meghívóik, rokkához valók.

MIKSA.

De nem kosárhős mégsem egyik is

A' meghívókbul, mint te?

HENTES (kardjához kapva).

Hah, czudar!

BENCZE.

Ne olly boszúsan, atyafi! —

Egy szót sem, bátya. Nem tudánk-e már

Ellenni a' nélkül csak egyszer is,

Hogy kard ne volna választó biránk

Együttlétünkől. Ollyan igaza

Van ősz apánknak ebben?

MIKSA.

Jó, tehát

Nem bánom; inkább engedek neki.

Pedig szeretném homlokára írni

Azt a' czudar nevet.

BENCZE.

Hej, czimborák!

Ne szundikáljon a' tűz annyira!

Milly számmal vagytok : 's nem szégyenlitek?

Jó száraz ágat vessetek reá! —

Ki legmagasbra ugrik köztetek,

Két itcze bort kap az ma vacsorán.

ISTÓK.

Dejsz' átalugrom úgy az urfit is.

BATKA.

Hadd lássuk ezt az Istókot tehát.

(A' tűz mellé ül 'a teaz rá; a' cselédek és suhanczok egyenkint átalugrálják).

Már ördögének is kell lennie

Istók öcsémnek : mind anynyin kitesz.

ISTÓK.

Még átugorlak téged is, ha kell.

BATKA.

Azt már szeretném látni.

(Midőn Istók felé ugrat, hirtelen fölkel, 'a Istókot meglökvén, az a' tűzbe hanyatlik).

Dejsz' öcsém!

'Te nem kapod meg így az áldomást.

MIKSA.

'Te meg, gazember! (Batkát földhöz üti)

HENTES.

Nyommal sem tovább!
 Vagy úgy szegezlek földbe, gaz kölyök,
 Hogy nem veszed fel többé magadat.

MIKSA.

Fegyverre, ficzkók! A' jó Hentes úr
 Már nem maradhat bőrében megint,
 Még újra meg nem henteseljük őt.

HENTES.

Ha dolgod béres szolgámmal vagyon,
 Rajtam kereskedj, orozátlan kölyök!
 Ő énnekem 's én néked számolok
 Véres betűkkel számolok veled!

MIKSA.

Meglássuk azt a' készséget tehát!
 Hitvány kosárhős, még minden vitából
 Nem földig verve kullogtál haza?

HENTES.

Mellém, legények! A' Berendyeknek
 Le kell ma végkép törni szarvokat; —
 Egy ágra vélők!

1. SUHANCZ.

Jézus Mária!

Már összekapnak.

2. SUHANCZ.

Hozzájok ne menjünk!

Deresre húzat a' Bég —

3. SUHANCZ.

Mint Tasla Ferkót most esztendeje,
Hogy egyik pártnak mert segélleni.

2. SUHANCZ.

Hogy csak kérdőre sem vonhassanak,
Hagyjuk magokra őket!

TÖBBEN.

Hagyjuk ám.

(eloszlanak)

BENCZE.

Mi a' manó! hát elment eszetek,
Illy semmiséggért összetüznötök? —
Ugyan nem méltán vethet illyeket
Apánk szemünkre?

GYÖRGY.

Hagyd, öcsém;

Aligha vannak, mint mi, annyian:
Torkunkra nem hágnak. 'S ha úgy kevesli
Hentes barátunk megbukásait:
Hadd gazdagodjék ősi czimere
Egy új mocsokkal!

(Összeütköznek. 'S midőn egy ideig változó szerencsével küzde-
nek, Hentes elsüti pisztolyát. Erre mindnyájan megállapodnak)

MIKSA.

Oh, a' nyomorult!

Küzdése közben is fortélylyal él —

Csak jöjenek hát a' te czinkosid:

Nyakokra hágok nékik, néked is!

HENTES.

Jöj szembe vélem, hitvány kérkedő,

(Ismét összeütköznek. Kis vártatva Hentes' emberei hátrálnak).

MIKSA.

Hol a' segítség, bajnok nagy uram!

Miért nem jönek czinkos társaid?

Hisz' szükül a' kapezád!

Ötödik Jelenés.

(Achmet a' fák mögül kijő; és az előbbieket).

ACHMET.

Megálljatok!

Egy moczcanást sem többé! — Vagy legitt

A' vakmerőt handzsárom szegzi át.

(elválnak egymástól)

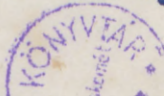
Ha nincs becsületérzéstek reá,

Mint tisztetekben állna nektek is,

Hogy méltányolván a' közcsend' parancsát,

Alacsony személyes gyűlölségtekért

Ne fojtanátok a' közérdeket;

Ha erre jobb érzétek nem viszen :
 Viszálkodástok' undok menetét
 Én vágom ugy ketté — oszoljatok !

MIKSA.

Itt a' Bégnek csak a' megtámadó,
 'S nem a' magát védőhez van szava !
 Erőszak ellen, azt tartom, magát
 Mindenki tartozik megvédeni.

ACHMET.

Ha sértve lenni érzetted magad',
 Ki a' Szultánnak képét viselem,
 Azért vagyok tán itten Szolnokon,
 Hogy sérelemben, és így néked is
 Kiszolgáltassam én az igazat —

MIKSA.

Az égre ! Hogy ha Szultánod maga,
 Maga szent prófétád lennél is, török,
 Olyan dologban, mellyet fegyverem
 Eldönthet, abban nem hogy egy pogányra,
 Még egy keresztényhez sem szorulok.

ACHMET.

Allahra mondom ! egy szót még, gaur,
 És talpad' izig korbácsoltatom ! —
 Tudod, kivel szólsz, lázadó magyar ?
 Uruknak a' nagy Szultánnak nevében !

Ki köztetek csak úját is meri
Emelni a' más pártnak emberére,
Egy fejjel azt kurtábbra üttetem —
Oszoljatok!

MIKSA.

Ennek köszönhedd, hogy megszabadulsz,
Máskép' fejedből még ma, nagy uram,
Tekét csináltam volna, fogadom! (eloszlanak)

Hatodik Jelenés.

(Hentes, és eleinte tőle észre nem véve Achmet).

HENTES.

Hah, szemtelen fattyu! majd én csinállok
Tekét fejedből, csak kezembe jőj!
Hogy vén apádat és testvéridet
A' poklokig tekézheted vele! —
A' gaz Pirókját; néki köszönöm
Ez átkozott megszegyenítettést.
Hogy' örvendeznek a' Berendy-kölykek,
Hogy' vinnyognak most győzedelmükön!
Mint nem kaczagnak ők most engemet,
Hogy rég gyomorból útált ellenöknek,
Ők, a' porontyok, szárnyam' szegheték!
De várjatok csak —
A' szent keresztre! meg, keservesen
Megadóztok majd még nyertességtekért!

ACHMET.

Allahra, jobban sajnállak, vitéz úr,
Mintsem ha rajtam történt volna tán
E' meggyaláztatás.

HENTES.

Csak számosabban

Ne lettek volna a' Berendyek,
Harczos nevemre! úgy nem ök,
A' porba őket úgy én gázolom!
Hogyan nem szíjják rája fogukat,
Ha én az annyiszor kigúnyolódom,
Hetykén lenézett vágytársok nekik,
A' kölykeket most megbuktathatom!
Oh ördögadta rosz cselédje —
Hogy megcsalattam tervemben megint!

ACHMET.

Pirókot ok nélkül kárhoztatod,
Adott jeledkor ő el nem marad,
Ha én a' Sultán' rendelésiből,
Melly is parancsol elhárítani,
Akármilyen a' csend' ellenére van,
Utjában én föl nem tartóztatom...
Hidd el, nemes hős, hogyha hivatalból
Méltó boszúdat a' Berendy-fajra
Nem csillapítom 's üznöm kellene,
De választhatnék köztetek : boszúdban
Régóta társad lettem volna már.

HENTES.

De megboszulom én azért magam'!
 Mit tartozik rám Szultánod' parancsa?
 Bántottam őt, hogy a' Berendyeknek
 Börzenkedését már nem állhatom?
 Ezekkel van csak, véle nincs bajom! —

ACHMET.

'S rád nézve is tán nem jobb lenne-e,
 Ha teljesülne a' Szultán' parancsa?
 Az agg Berendyt kedvelik sokan;
 'S atyjok miatt az ifjabbakhoz is
 Többen csatolják mindig magokat,
 Hogysem te, minden frigy-társ-nélküli,
 Letörhetnéd a' szarvokat nekik;
 Holott a' tiltó Szultánnak parancsa
 Végét szakasztván a' viszálykodásnak,
 Újabb bukástól is megszabadít.

HENTES.

Párbajra hívom egyenként velem!
 Itt ember ember ellen —
 Itt víjanak hát a' Berendyek;
 Ne mindig számra támaszkodjanak! —
 Addig becsmérlem a' Berendy-fajt,
 És mindenütt, de addig üldözöm,
 Hogy elfogadják felhívásomat,
 'S ha elfogadták —

Lelkemre, ott is hagyják, fogadom
Foguk' fehérét!

ACHMET.

'S én megjósolom,
El sem fogadják felhívásodat,
„Ha olyan gyávák, nyúlszívűek-e,
Bukásaidból az megtetszhetik“

A' felhívásra ezt is, 's igazán —
Nem adhatják-e válaszul, vitéz?

HENTES.

Hogy mind is össze nem morzsolhatom!
Hogy aprajától nagygyáig ki nem,
Nem veszthetem ki a' mérges kigyóit!
Hogy nem vagyok mindenható —
Csak perczenetre! 's nem érezlethetem
Velök boszúmat 's felsőbbségemet!

ACHMET.

Alláhra! olyan szörnyen gyűlölöd
E' semmiházi, gaz Berendy-fajt?

HENTES.

Oh, azt hiszem, ha meg nem ejthetem
Életben a' csúf kölykeket sehogy',
Kisértetként sem szünöm meg talán
Üldözni őket.

ACHMET.

Jó, nemes vitéz,

'S csupán azért, hogy jobban ismerem
 Igazságos boszúdat, mint sokan;
 Hogy illy dologban benned bizhatok,
 Ajánlanék rá egy módot, vitéz —
 Melly nem csak semmitérővé teszi
 Agyarkodását ellenségeidnek,
 De túl kerített rajtok.

HENTES.

Hah, török!

Ha azt tehetnéd! — hogy ha megteszed —

ACHMET.

Csak rajtad áll még, és megtehetem,
 Ám tartok tőle; azt a' nagy lemondást,
 Melly nélkül úrrá ellenségiden,
 Egészen úrrá rajtok nem lehetsz,
 Azt a' lemondást nállad nem lelem.

HENTES.

Szólj! — Csak nyakokra hághassak nekik,
 Ha kell od'adnom üdvösségemet,
 Ha kell elvetnem őseim' nevét,
 Rajtam nem múlik: mindent megteszek,
 Barátod, szolgád, mindened leszek —
 Szólj!

ACHMET.

Mint keresztény mellé nem lehet,
 Akarjam is bár, melléd állanom;

Tettem szemet szúr a' Szultán előtt,
 Hogy minden módon pártolhassalak
 Gaz ellenségid ellen : légy törökké.

HENTES.

Hogyan! törökké! — Én legyek török?

ACHMET.

Miért ne? Avagy vakbuzgó vagy-e,
 Mint a' gaurnak majd mindegyike?
 Ki húrinál is meghúzná magát,
 Mert nem keresztény? Ebben legalább,
 Ez' egyben másnak ismerhettelek —
 Nincs a' muzulmán' szenvedélyinek
 Alája vetve, úgy mint a' gaur?
 Vagy nem törekszik ellenségein
 Túltenni a' muzulmán, mint te most
 Ügyekszesz a' Berendy-kölykeken?
 Avagy nem úgy van?..

HENTES.

'S a' Berendyek!
 Mit szólnak épen a' Berendyek?
 És épen azért is nem gúnyolnak-e,
 E' léptemért ki?

ACHMET.

Nem gúnyolnak-e!
 Ugyan miért gúnyolnak olly igen?
 Azért-e, hogy ha, bajnok, tégedet

Helyettesemnek hagyván Szolnokon,
 Mert én Stambulba utazom magam,
 'S más helyre jutván, Bégnek tégedet
 Megerősítettek a' Szultánnal is;
 Vagy azért, ha vétne legkisebbet is,
 Lábbal tiporhadd őket mint urok,
 Mint a' kinek csak egy szavába fog
 Az ozman polczon majd kerülnie
 Végkép lealázni ellenségeit —
 Allahra! bajnok, gúnyolhatnak-e
 Azért olly szörnyen a' Berendyek?
 Szólj!

HENTES.

Helytartó ur! én török leszek!

ACHMET.

Még egyet. Ifjúságod' egy barátját,
 Geréb Adorjánt évek óta már
 Török fogságban mondád sínleni.
 Lásd, hogy melly szíven hordom ügyedet,
 'S hogy pártod egy hozzád ragaszkodó,
 Dicsért baráttal nyerjen — ötet is
 Szabaddá szerzem.

HENTES.

Most, Berendyek!
 Most húzzatok hát ujjat majd velem!

(elmennek.)

Második Felvonás.

Keletiesen bútorozott csarnok a' várban.

Első Jelenés.

(Hentes mint török, és Zákó.)

HENTES.

Nem hagynak cserben a' Berendyek?

Zákó! mit itélsz?

ZÁKÓ.

Nem hinném, uram,
Hogy értésökre adtam volt parancsát,
Be sem végzém még jóformán szavam,
Már Miksa felkiáltott mérgesen:
„Csak honn parancsoljon Judás urad,
Itt nem parancsol!“ 's azzal elrohant.

HENTES.

A' gaz kölyök.

ZÁKÓ.

De felfogá szavát

A' vén Berendy. „'S mond uradnak, így szólt,

Ha rossz szándékkal lesz is ellenünk,
Mint Béghelyettes elvárhat magához.“

HENTES.

'S elrendeléd-e a' jancsárokat?

ZÁKÓ.

Már rég helyén van mind, kegyelmes ur.

HENTES.

Megalázhatom hát a' döllyös hadat!...
De ki jö be hozzánk? Mit kereshet itt?

Második Jelenés.

(Geréb tartózkodva belép, 's Hentesre ismervén, szemlátomást megrendül; és az előbbieket.)

GERÉB.

Mindenható! — csakugyan török levél?

HENTES.

Geréb Adorján? — oh isten hozott!

GERÉB.

Tehát való 's a' hír nem hazudott?

Te megtagadtad, oh boldogtalan,

Saját hazádat 's ős vallásodat?

Oh, és te őket megtagadhatád!

HENTES.

Isten hozott meg, hü barátomat!

Achmet szavának még is embere...
E' percztől véled gazdagabb vagyok. —

GERÉB.

És én szegényebb. Achmet, a' ravasz bég,
Míg börtönömnek súlyos zárait
Nem nyittatá fel, a' rideg magányban,
Új szenvedések 's új kinok között is
Még egy baráttra számot tarthaték...

HENTES.

Adorján! — 'S most nem számolhatsz reám?

GERÉB.

Ki honja 's az ősz vallás iránt
Szentségtörővé válhat — Imre! Imre!
Egy volt barát csak, egy kisebb ezeknél,
Az olly emberre jól számíthat-e?
Midőn leráztán a' bilincseket,
Négy évi rabságomnak társait,
Rohantam árva országunk felé,
Újjá születve tartottam feléd,
És úton útfélen sugdosgaták,
'S jobban közel mind jobban bizonyost:
Hogy Hentes, ifjuságomnak barátja,
Gyalázatos vakszenvedélye végett,
Hogy csak személyes ellenségein
Boszút állhasson 's rajtok túl tegyen,

Alig gazembertől kitelhető
 Hit- 's honszegésig vetemülhetett —

HENTES.

Hah! pletyka pórnép.

GERÉB.

Nem hittem neki,
 A' hír' szavának; ócsmány rágalomnak,
 Csak mendemondának tartottam azt;
 Hogy Hentes Imre hős lelkű barátom,
 Lealjasítsa olly szörnyen magát,
 Hogy nem végszükségből, melly lelket öl,
 Nem kénytelenség- 's elme gyöngeségből,
 De nemtelen vad szenvedély miatt,
 Hitetlen ebbé 's ozmáná legyen,
 Barátja én azt nem gondolhatám!..
 És most.. de most —

HENTES.

És most, Adorján!

GERÉB.

'S most úgy találom. Hentes megtagadta,
 'S nem hír szerint csak, hallatlan dolog,
 Meg a' keresztyén vallásnak becsét;
 'S még többre képes. Azt a' kardot is,
 Mit oltalmára szánt az ég neki,
 E' kardot is még képes a' hazának,
 Ön anyjának szívébe mártani. —

HENTES.

Hazudsz, Adorján!

GERÉB.

Én, én hazudok?

'S hazudnak a' hon' annyi sérvei,
 Miket ti szaggattok föl tetemén,
 'S mikből naponként, perczenként ti csak,
 Ti szíjjátok ki vérét nemzetünknek,
 Hazudnak, Imre! e' nagy sérvek is?
 'S ha szegény hazánknak bármelly gyermekét,
 Egyetlen egyét mészároltatod le,
 Nem sebhedett szívébe a' hazának,
 Melly szivén hordja minden gyermekét,
 Nem az ő szívébe mártod törödet? —
 'S hogy pusztá vázzá lőn szegény hazánk,
 Ez a' pogánytól már két század óta
 Igába vonczolt, szerte dúlt haza;
 Hogy a' magyar nép olyan nyomorú,
 És csorda módra korbácsoltak el
 Örök rabságra minden jó magyart:
 Nem a' ti átkozott munkátok-e?

HENTES.

Adorján, Én meg egyetlen magyart
 Sem korbácsoltam, 's adtam el rabúl!

GERÉB.

De fogsz, tudom fogsz! Vagy nem vagy-e
 Te is muzulmán? Vagy nem tartozol

Az e' hazát nyomorgatók közé ?
 Nem áll-e tisztedben majd néked is ,
 Mint állott volna hű maradni ahhoz ,
 Azon hazához , mellyet csúfosan
 Elhagyhatál , oh a' mellynek pedig
 A' hű fiakra olly szüksége van —
 Nem áll-e tisztedben majd mint töröknek ,
 Hogy majd nyomorgass bennünket te is ,
 Hogy égbe hasson kínjaink között
 Az átok rád is mint a' többiekre ,
 Hogy vérszopó légy , mint a' többiek ?

HENTES.

A' szent keresztre ! olyan nem leszek!

GERÉB.

A' leggonoszbra képes nem vagy-e ?
 Ki hogy személyes ellenségein ,
 Rút szenvedélyből rajtok túl tegyen ;
 Hogy éreztesse nemtelen boszúját —
 A' mit becsületes módon velök
 Erőtlen volt már éreztetni tán —
 Ki jó , valóban lelkes hazafi ,
 Egykor jólelkű férfi létire —
 Ki ifjabb korban életét vala
 Feláldozandó a' hős nemzetért —

HENTES.

Hallgass , Adorján ! azt ne hozd elő!

GERÉB.

Ki örömmel adta volna életét
 A' nemzetért, mellyet megtagadott, —
 Gaz szenvedélyét nem fojtotta el,
 De kárörömmel hízlalá nagyobbra;
 Ki hogy becsületesb vágytársain
 Csúf módon is bár, csak nyertes legyen,
 Az e' világon legszentebbeket,
 Elárult istent, és el nemzetet:
 Az ilyen ember — Imre! Imre!
 Az isten és a' nemzet' hívein
 Igazi átkokká nem változhat-e?

HENTES.

Elég, Adorján! Egy szót sem tovább;
 Lelkemre! Vagy gyülőlni kezdelek.

GERÉB.

Midőn még a' hont meg tudtad tagadni,
 Már is gyüölted annak egyesit —
 'S meggondolád-e jól, boldogtalan!
 Hogy a' mi életpályádnak becset,
 Lelkednek üdvös megnyugvást adott,
 Hogy gyermekésszel azt vetted el?
 'S a' pillanatnyi álörömre majd,
 Melly ellenségid' buktatása végett
 Fogúlt szivedbe fészkelé magát,
 Marczangló kinok foglalnak helyet? —
 Szánásra méltó ember! tudtad-e,

Hogy Achmet téged csak vakeszközül,
 Nem is barátokként használ vala?
 'S ha megtagadtad a' hont 's hitedet,
 Behízelegvén a' Szultán' kegyébe
 Ezzel magát még jobban, általad
 Nagyobb tisztséget várt elérhetőt?
 Boldogtalan te, meggondoltad ezt?

HENTES.

Hah, 's ezt te mondd! —

GERÉB.

Imre! Imre!

Irtam nem egyszer hozzád levelet,
 Barátságunkra, 's minden a' mi szent,
 Mindenre kértelek hogy váltanál ki —
 Mert egy magyarnak honját veszteni,
 'S nem osztozhatni honjának bajában,
 Fogságban is még legkeservesebb —
 'S boldogtalan teremtés, tudtad-e,
 Hogy a' gaz Achmet minden levelet,
 Mellyet te hozzád küldöttem vala,
 Mindent magánál feltartóztatott?
 'S hitvány szándéka elsülvén veled,
 Csak akkor nyitattá fel záromat?
 Menjek hamar, mert szükséges vagyok;
 Eddig szerencséd' csak gátolhatám,
 De most elé mozdíthatom...

A' gaz pogány eb azzal üdvözölt!
 'S nem tudhatá-e a' hitetlen ember,
 Ha én barátod örökösöd feletted,
 Kudarczot vallhat cselszövénnyel?
 És nem tesz, hogyha melletted vagyok,
 Körül hálózva csúf eszköz gyanánt,
 Nem tesz törökké tégedet?

HENTES.

Ne mond, Adorján! nincsen igazad;
 Én készakarva lettem volt török!

GERÉB.

Te készakarva lettél!
 'S miután agyadnak minden gondolatja
 Vizsálkodás és nyertesség leve,
 'S ezt eszközléssel úgy kijátszani
 Sükerült Achmetnek jobb érzésidet:
 Szabad szándékkal birhattál-e már? —
 Mindenre, a' mi még belsőd' szavánál
 Igaz becsét tán nem vesztette el,
 Szüléid' és nőd' emlékére kérlek,
 Barátságunkra szólítlak fel ím:
 Hagyd el gyalázatteljes polczodat!

HENTES.

Hallgas, Adorján! — Bár töröknek adjam,
 Adott szavamhoz tartom magamat!

GERÉB.

Adott szavadhoz! És nem adtad-e
 A' honnak és a' nemzetnek szavad?
 'S adott szavadtól fölmentettek-e,
 Hogy ellenök fordítsad magadat? —

HENTES (az ajtónyílásra).

Hah, tán ők jönék, a' Berendyek!

Harmadik Jelenés.

(Gezna Hentes 8 éves fiacskájával, 's az előbbieik. A' gyermek azonnal atyjához fut).

GEZNA.

A' kis hamis már nem maradhatott;
 Erővel csak hozzád kívánkozék.

GYERMEK.

Én nem kívánkozám : a' néni hitt —
 Atyám! igaz, hogy a' Berendyekkel
 Itt összekaptok? óh én félek ám
 Azoktól a' rossz emberektől.

GEZNA.

Megint hazugságban hagysz, csintalan?

HENTES.

Majd Gezna nénéd visszavisz, ha félsz
 Kis gyermekem te!..

GERÉB (a' fiút kézen fogva).

Barátom! e' még gyöngye magzatod'
 Korán kihalt nőd' és tennen magad'
 Önnön jövő boldogságod' nevében :
 Mit véthetett ez ártatlan neked?
 Mint érdemelte atyjától meg azt,
 Hogy azon hazából és hitből kizárd,
 Mellynek fijává a' természet őt
 Már létrejöttékor felavatá?
 Mint véded egykor undok léptedet,
 Ha e' fiúcska férfikorra jut,
 És a' helyett, hogy a' legjobb 's nemesb
 Nemzetnek, hitnek volna részese,
 A' vad pogány nép közt belőle is
 Ön nemzetének egy hóhéra lesz,
 'S atyátlan tettet' számon kéreti?
 Hogyan helyesled akkor léptedet?
 Minő szemekkel pillanthatsz reá? —
 Óh Imre! óh barátom! magadért,
 E' gyermekért irgalmazz magadon!
 Óh térj hitedre vissza! —

HENTES.

Halgass Adorján; föl ne ingerelj!
 Így könnyen elfelejtem, hogy ki vagy!..

GEZNA (félre).

Ugyan kiféle e' szép férfiú?

GYERMEK.

Atyám! mért bántod azt a' bácsikát?

Én elhallgatnám őt éjfélig is.

ZÁKÓ.

Itt vannak immár a' Berendyek!

Negyedik Jelenés.

(Berendy és fiai belépnek, 's az előbbieket; Zákó azonnal a' mellékszobába tűnik, a' nélkül hogy észrevétnék).

BERENDY.

Mind itt vagyunk, mint megparancsolád,

Hentes! vagy inkább bég-helyettes úr,

Várjuk: mi czélből hívatnál ide?

MIKSA.

'S kurtára szabd a' mondandót, uram!

Körüled épen nincs vesztegleni

Időnk, 's magunknak kedvünk nagy reá.

HENTES.

Hát veszteg állasz, a' még akarom! —

Ezután fölötted én parancsolok,

'S te engedelmeskedni fogsz, kölyök!

BERENDY.

Azért hívatnál bennünket tehát

Hogy újra elkezd itt is gyermekimmal

Szemem' láttára a' vizázkodást?
 Hogy aljas úton nyert hatalmadat
 Gazember módra éreztesd velünk,
 Mert rég boszúdat forralod reánk?
 'S találsz-e hát rá, bódult férfiú!
 Boszúállásra legkisebb okot? —
 Mivel leányom téged özvegy embert
 Férjül magának el nem fogadott,
 Elég ok volt-e hogy családomat
 Incselkedésid hálózzák körül?
 Hogy néked ellenálló gyermekimnek
 Sűrű vitákra szolgáltatass okot? —

HENTES.

'S a' kölykeid! Hát a' te fijaidd?
 Tisztára őket tán csak nem mosod?

BERENDY.

Nem pártolom túl őket sem; de te,
 Inkább te voltál a' megtámadó
 'S megtámadottak ők, majd mindenütt,
 És nem magából értetődik-e,
 Ha a' nyers ifjak megszokják talán,
 Mi lelköket vad éberségre készíti,
 'S örömmel ellenszegzik magokat?
 Ők voltak a' korosbak? Nem neked,
 Idősbnek illett el sem kezdeni
 A' már magában csúf vizázkodást? —

'S azért elárulák-e gyermekim,
 Elárulák-e a' hont 's hitöket,
 Csakhogy személyes ellenségükön,
 Eröre rajtad túl tehessenek,
 Mint is te tetted azt, boldogtalan?
 Szégyen, gyalázat, rád magyar nemes!
 Ki ösatyáid szennytelen nevét,
 Édes hazádat, szent vallásodat
 Eladni tudtad! —
 Hentes! Hentes! lásd vén ember vagyok,
 Egyik lábam már a' sír' szélin áll,
 De ha, nem miként te, meglett férfikorban,
 Meggondolatlan ifjabb korban is
 Olly szörnyen elaljasodtam volna tán:
 Nyugodt lélekkel nem birnék reá.

HENTES.

Nem gyontatómnak hívatálak el,
 De parancsomnak hódolni, vén kolomp! —
 Halld hát, Berendy! Minthogy a' Bég,
 Achmet, hatalmát én reám ruházá,
 'S helyettesének engem nevezett;
 Az eddig köztünk estekről pedig,
 Hívtséget én irántam töletek
 A' legkevésbé vonhatok —
 Esküdjetek hát hűséget nekem!
 Esküdjetek meg, mind te, 's fiaid,
 Hogy ellenkezni nem fogtok velem;

'S bármit csináljak, annak mind te 's ők
Hódolni fogtok, mint alattvalók —
EsküdjeteK meg erre!

MIKSA ÉS GYÖRGY.

Ha ha ha!

HENTES.

Nevettek, fattyúk? A' lelkeMre mondom!
Még sírni fogtok e' kacajtokért!

BERENDY.

'S mi, dölyfös ember, önkényed szerint
Nem esküszünk meg, én és gyermeKim! —

HENTES.

Nem esküszteK meg? — A' bitóra hát!
Ez újhuzásért a' lesz díjotok!

BERENDY.

Ismerjük már a' hitszegő töröknek
Igazság' módját. 'S tőled, korcs magyar!
Ki megtagadtad önnön nemzeted'
Nem csak boszúdnál fogva, ten magadnál,
Czudar lelkednél fogva is
Az illy zsarnokság mért nem telne ki? —
Ha Bégnék téged a' Szultán nevezne,
Azt a' keserves hűség-esküjét,
Mit új Bégeknek elnyomott hazánk'
Szegény sorsában tenni kénytetünk,
Akkor megadnánk néked is —

De midőn boszúból és aláztatásból,
 Hogy megmutathasd felsőbbségedet,
 Sokkal becsületesb vágytársaidnak,
 Azért csikarnád csak ki, 's még reá
 Mint Béghelyettesnek nincs is jogod,
 Nem csak nem adja hűség-esküjét
 Neked minden jobb érzésű magyar,
 De utálattal fog reád tekinteni...

MIKSA.

Ne vesztegeds rá a' jó szót, atyám!
 Hisz a' pogány eb jó szavakra nem,
 Csak ütlekekre volna érdemes!

HENTES.

Elő, vitézek!

(Zákó a' mellékszobákból egy csapat jancsárral lép be).

Rablánczot nekik!

A' legsötétebb tömlöcz' mélyibe
 Az útált fajjal!

(A' Berendiek vasra veretnek).

GERÉB.

Óh, és ennyire
 Elaljasúlt ő! — Hah, megálljatok!

BERENDY ÉS MIKSA.

Geréb Adorján!

GERÉB.

(A' Gezna mellé vonúlt gyermekhez rohan, 's ezt egy kezével magasan fölemelve, a' másikkal rá tört emel.)

— Hentes Imre!

Vagy elbocsájtod a' Berendyeket,
Vagy gyermekedbe mártom törömet; —
Válassz!

HENTES.

Hah!

GERÉB.

Válassz! ök, vagy gyermeked!

Te négy honfit fogsz megsemmítni,
'S én egyet, a' kit honjától magad
A' nélkül is megfosztandó valál. —
Válassz!

HENTES.

Ne bántsd egyetlen magzatom,
Adorján! És ezt értök teheted?

GERÉB.

Válassz! — Fijad vagy a' Berendyek!

HENTES.

Eresszétek hát őket szabadon!

(A' Berendyek elbocsáttatnak).

Ötödik Jelenés.

(Az előbbiektől a Berendyeken kívül).

HENTES.

Te még halálos ellenségimet
Kicsusztatád most körmeim közül:
Magad nem csusszansz majd ki, vakmerő!
— Elő legények! Rablánczot reá!

(Gerőb bilincsre ütetik).

Harmadik Felvonás.

Vakszoba a' várban.

Első Jelenés.

(Geréb és Zákó; épen belépnek.)

ZÁKÓ.

Ha jobb lakás nem tetszett a' vitéznek,
Midőn lett volna módja válogatni,
Elégedjék meg e' vakhelylyel itt.

GERÉB.

Kényelmesebb hely a' vár' tömlöczénél;
'S ha ott az odvas fészekben megörzött,
Itt is megöriz a' gondviselés.

ZÁKÓ.

Igen bizony, hát itt is megleszen,
De mikor szabaddá lenni sem kerül
Egy jó szavánál többre, hogy nem áll
Kétlő urunknak ellenségihez,
Nem adhatá-e arra is szavát?
Urunktól tán csak többet várhatott,
Mint félig meddig itt fogoly maradván

Most várhat immár a' Beredyektől? —

'S osztan, ha régi jó barátja volt,

Különbén a' vár' odvas tömlöczéből

Alig hozatta volna föl pedig —

Saját barátja' ellenségivel

Barátja ellen mért szövetkezik?

GERÉB.

Ej, hagyj magamra, jó ember!

ZÁKÓ.

'Talán

Nagy bért ígérték a' Berendyek,

Hogy úgy meg' húz hozzájok a' vitéz?

GERÉB.

Hah, szolgálélek. — Hallgass, újra mondom;

Bérhez hűségét szolgálja mérheti,

Minő magad vagy.

ZÁKÓ.

Hm, pedig

Eskünni mernék, a' nemes vitézek

Úgy nem vetik meg a' pénzt, a' mikor

Csinnyán juthatnak hozzá, mint mi nem.

GERÉB.

Hord el magad; vagy ajtót mutatok,

Hogy nyakcsigád is eltörik belé.

ZÁKÓ.

Hohó vitéz úr! én szabad vagyok,
 Ha szolga is bár; 's a' vitéz fogoly,
 'S a' tömlöcztartó én vagyok felette,
 Gondolja meg hát, a' Bégnél uramnál
 Még rossz szinekkel is lefesthetem;
 'S ha kedvem ellen tesz fogsága közben,
 Kedvemre úgy megböjtöltethetem,
 Mint életében nem böjtölt soha.

GERÉB.

Lódulj gazember!

ZÁKÓ.

Jó; én elmegyek.
 De ha héten át is rossz tartása lesz,
 Magára vessen, makranczos vitéz!

(Elmegy; 's a' závár' csattanása hallatszik utána.)

Második Jelenés.

GERÉB egyedül

Rabszolga külről, az lélekben is. — —
 Szegény barátom! ő mégis becsül;
 A' kölcsönérzet nem halt el szivén.
 Csak szégyenülte' első vakdühében
 Vetett bilincsré; 's mert attól remeg,
 Hogy a' Berendy-párthoz állanék,
 Ha legkissebbet vét is ellenök,

Szabadon bocsátni nem bátorkodik;
De hogy hitére visszatérjen ismét,
'S honának újra tagjává legyen,
Inkább erőt vett már egész valóján
Az ellenséges indulat' heve,
Mintsem hathatna kérelmem reá;
Inkább kevély, mint a' Berendyekkel
Szemközt ne nyuljon bármelly eszközökhöz,
Mellyek hatalmát a' vágytársakén
Feljebb emelvén, úrrá tehetik —
'S én, mint akarja, ígérjem neki,
Az üldözöttek' pártját nem fogom?
Azt nem teszem. Ha szükségök vagyon
Az oltalomra, én a' honfiaknak
Mint honfi, pártját fogni tartozom.
Tán lassan-lassan meglágyíthatom
Az irántam jobb, 's csak a' Berendyekhez
Oly hajthatatlan keblü férfiat.
Így szószegőnek ő sem tarthatand.
Bár, biztosítván a' Benrendy részt,
A' honnak őt is megnyerném; 's vele
Magyar birtokká válua Szolnok is!

(kuleszörgés kivárlól)

Ki zaklat ismét? A' rabszolga tán?

Harmadik Jelenés.

(Geréb és Gezna).

C 1

GEZNA.

Vitéz — megengedsz bátorságomért,
Hogy fölkeresve háborítalak...

GERÉB.

Kész a' bocsánat, szép hölgy; ám urad
Aligha fogná megbocsátani,
Hogy híre nélkül fogjához bejársz. —

GEZNA.

Ő nem haragszik érte. Mert maga
A' Bég bízott meg, tégedet vitéz
El is bocsájtnom. —

GERÉB.

Elbocsájtanod?

Ő? Hentes Imre bízott volna meg?

GEZNA.

Igen, ha nem csak pártját nem fogod
Ő ellenében a' Berendyeknek:
De mind ezek, 's más ellenségi ellen
Maga megboszúltát eszközlöd vele,
Úgy elbocsájtat; 's a' mi birtokid
Fogságod óta ozmán kézre jöttek,
Mind birtokodba kaphatod megint. —

GERÉB.

És ezt kívánja? Menj, mond meg neki,

A' Bégnek : a' mit mint barát elébb
 Én a' barátnak mondtam neki —
 Hogy árulóvá, bár váltságomat
 Tehessem véle, akkor sem leszek,
 A' Bégnek is csak azt üzentetem.

GEZNA.

Ne is hitesd el, szép vitéz, magaddal,
 Hogy a' dühös Bég illy könnyen kihagy
 Téged kezéből most már síklani. —
 Hogy e' vakhelyre fölvezettetett,
 Járt kelt, magában töprenkedve, a' még
 Kevély tartással egyszer fölkiált:
 „Ha szépszerével nem leszesz barátom,
 Legyen tehát a' börtön lakhelyed!
 És majd becsípvén a' Berendy-fajt,
 Ha még boszúmat mernéd gátlani,
 Az égre! tönkre zúzatlak velök — “

GERÉB.

'S ezt mondta volna?

GEZNA.

'S a' goromba Bég
 Ki jó barátja voltál egykoron,
 Bilincsbe hányatott volt tégedet,
 'S tömlöczbe dugni nem szörnyüködött.
 Allah 's prófétánk' hathatós keze
 Adóztassák meg érte a' hitetlent!

GERÉB.

Szegény gyanútlan ősz Berendy te!
Mint tudhatod majd védni gyermekid',
Ha véletlenül csap le közibök
Az ellenök fellázadt zivatar.

GEZNA.

'S ha egy barátod, bajnok férfiú,
Megszánva illy méltatlan helyzetekben,
Titkon kinyitná a' vár' rejtekét —

GERÉB.

Titkon kinyitná?

GEZNA.

'S bárha idegen,
Még ismeretlen volna tán előtted,
Ki megtehetné a' jótéteményt —

GERÉB.

'S te? Szép hölgy, és te szánhatnád magad'
E' nagy merényre?

GEZNA.

Én, szép férfiú.

Első látásra megszerettelek;

'S ilyenkor a' tett' bármilly sükerét
Soká magamban nem latolgom. —
Igy megboszulhadd a' Bégen magad'
És én segéded, eszközöd leszek —
Csak háladatlaná ne légy irántam.

GERÉB.

És Hentes, a' Bég?

GEZNA.

Nincs mit tartanunk,
Sem ő, sem Zákó honn most nincsenek.
Vadászni mentek a' köze szigetbe.

GERÉB.

Vadászni mentek?

GEZNA.

'S a' mint nézegettem

Az őrtoronyból őket, már talán
Ott is lehetnek. 'S jól láttam reá,
Mihelyt a' parttól elköltöztenek,
Mindjárt kivált volt a' sűrű közül
Három Berendy, a' három fiú,
'S titkon kísérték a' fasor között
Az egyes csolnak' menetét —
'S a' mint kivettem őket, társaikkal
Fölfegyverkezve voltak...

GERÉB.

Hentest kísérik a' Berendyek?

'S fölfegyverkezve?

GEZNA.

Tán torolni vágytak

A' múltkor ejtett új sérelmököt.

Annál tovább lesz a' Bég künn, tudom,

'S a' rejtekajtón annál biztosabban
Ki is bocsátlak..

GERÉB.

Hah, Berendyek,
Ne illessétek őt, barátomat!
Őt bántva engem bántatok, fiúk! (elrohan.)

GEZNA.

Megállj, levente! alkudjunk elébb;
Jószívűségem szívességre vár,
'S szerelmem' bére légy te önmagad!

(utána siet.)

Negyedik Jelenés.

Tiszapart.

(Lótos egy a' parthosszában heverő törzsökön ül; a' fák között
Miksa vigyázva jó feléje.)

MIKSA.

Öreg, nem vettél észre senkit is?

LÓTOS.

Nem, itt közelről; csak hogy rettegek.

MIKSA.

Ugyan mitől félsz, nem mondám, öreg?

LÓTOS.

Igen, urfi. Mit mond rá majd nagy uram?

Ha hallja, hogy melly nemtelen boszút
 Állottak rajta, 's melly nagy csalfasággal
 Kerítették őt kézre fiai.

MIKSA.

Mit mond? Ha egyszer már kézben leszen,
 Hentest, a' nem csak önnön ellenüket,
 De néki épen úgy ellenfelét,
 Ő sem bocsátja majd el szabadon..

LÓTOS.

Igaztalanság a' mit mívelünk.

MIKSA.

Igaztalanság? A' mennyköben is!
 Hát ő minket nem csipett volna be,
 Ha el nem szánja érettünk magát
 Geréb Adorján? És aztán magad,
 Nem még leginkább kárhoztattad-e
 A' korcs magyarját?

LÓTOS.

Isten verje meg

Az árulóját! azt mondom ma is,
 De, urfi, hát alávalók legyünk,
 'S alávalókép' álljunk szinte rajta
 Példája végett most mi is boszút?
 Hogy' férne az meg, urfi,
 Egy jó keresztény ember' lelkivel?
 'S ugyan mit szólna erre a' pap is?

MIKSA.

Vessz el pokolban, vén szenteskedő! —
De halld! ha most már, a' midőn néhány perc
Kezünkbe játsza régi ellenünket,
Most árulnád el szándokunkat —

LÓTOS.

Ej, urfi, urfi! Isten áldja meg,
Hogy is jöhet már olyan gondolatra?
Én árulnám el, urfi, magokat? —
Olyast gondolni. Inkább hallgatok;
Csak csillapodjék..

MIKSA.

Jól vigyázz tehát.

(távolról többszörös fadöngés hallatszik.)

De halld! e' Györgynek 's Benczének jele;
Alkalmasint elindult a' szigetből
Hentes barátunk. Résen légy, öreg!
'S akárki jöne, távoztasd el innen.

(a' fák közé megy.)

LÓTOS.

Csak a' fejembe nem fér az nekem.
Hisz e' kelepce, nem vitéz fogás..
Pszt! — itt aligha nem jö valaki.

ötödik Jelenés.

(Geréb és Lótos.)

GERÉB.

Hej, jó barátom! Egypár szóra csak.
Nem láttál erre három ifju embert,
Az egytestvér Berendy-fijakat?

LÓTOS.

Hisz' ez Geréb lesz, a' fogoly Geréb! —
Kit is kérdeztet a' vitéz uram?

GERÉB.

Nem láttad a' Berendy-fijakat,
Vagy visszajöni a' sziget felől
Másodmagával Hentest, Bégteket?

LÓTOS.

Ah, istenért! csak menjen szaporán,
Ne tartozkodjék itt vitéz uram;
Akarhová csak rejtse el magát.
Mert Hentes a' Bég mindjárt itt teremhet,
'S ha így találja a' nemes vitézt,
Még újra elfogatná —
Menjen vitéz úr!

GERÉB.

Ismersz, jó öreg?

LÓTOS.

Hogy' is ne ismerném vitéz urat.

Csak múltkor is még a' nagyuramat,
 'S az urfikat mind a' nemes vitéz
 Menté ki a' hitetlen Bég' kezéből;
 'S míg a' törökhez rabnak nem került,
 Sokszor megfordult jó uram' lakánál —
 Az isten áldja meg vitéz urat!
 De most siessen, menjen szaporán,
 Hogy itt ne lepje tömlöczöztetője —

GERÉB.

Miért kerüljem ötet most öreg?
 Ti fegyverkezve ötet lesitek;
 Aligha van jó szándéktok vele..
 Hol vannak Miksa, és a' többiek?
 Utánna mentek Hentesnek talán?

LÓTOS.

Nálam sem fegyver nincs, nemes vitéz;
 Nem is lesekszem senkire...

GERÉB.

Öreg barátom, nyiltan szólj velem:
 Hová menének a' Berendyek?
 Mi czélotok van Hentessel, beszélj?

LÓTOS.

Isten bocsá' meg Miksa urfinak,
 Eleget beszéltem én szándéka ellen,
 De rám mordulva elhallgattatott.

Csak el ne áruljon, nemes vitéz;
 Mert Miksa urfi elcsapatna tán,
 Ha még kitudná, hogy merényöket
 Mással közöltem; 's aztán a' vitéz úr
 Méltán haraghat a' Bégg ellen is,
 Így rossz embernek épen nem beszélem —
 Az urfiak, leginkább Miksa urfi,
 A' múltkor ejtett meggyaláztatásért
 Boszút akarnak most itt állani,
 'S a' Béget elfogják, ha tehetik.

GERÉB.

A' Béget elfogják, ha tehetik? —
 Hentest akarják?

LÓTOS.

Őt, nemes vitéz;

'S egy várfészekbe küldik el titokban
 A' Mátra mellé majd mint foglyukat. —

GERÉB.

'S az ősz Berendy ezt elnézheti?

LÓTOS.

Nem is szabad tudatni tervöket;
 Az atyjokkal sem. Mert a' nagyuram
 Noha Hentes ellen szörnyen megneheztelt,
 Az ilyen módot nem helyeslené . . .

GERÉB.

A' fattyú-sarjadékok! —

Üdvömrre mondom, martaléktokat
Kelepczétekből meg kell mentenem!..

LÓTOS.

Az istenért, de mit tesz a' vitéz!
Ha Miksa urfit kedvéből kihozza,
Akárki légyen, nem gondol vele;
Iszonyú dühében még rosztat tehet —
Ne koczkáztassa, isten áldja meg,
Egy álnok emberért magát...

GERÉB.

Mindegy; de ötöt meg kell mentenem!
Ha egyes ember nem bírok velök,
A' Bég' csapatja majd kéznél leszen;
De őt ne bántsák!

LÓTOS.

Oh azt ne tegye;
Jancsárokat ne híjon a' vitéz,
Tömlöczbe hánynák még az urfikat,
'S inkább örökre vesszen a' Bég,
Minthogy miatta a' Berendyekből
Egy is szenvedjen.

GERÉB.

Meg, barátomat
Akármilly áron meg kell mentenem!

LÓTOS'

Mit mond, barátját? oh nemes vitéz,

A' háladatlant most is becsüli? —
 Menjen, keresse föl nagy uramat,
 Bár Miksa urfi majd dühösködik,
 Ha cselszövénye nem sül el neki,
 De legtanácsosb a' nagyuramat
 Rút czélzatuokról értesíteni,
 Ő meggátolja őket, fogadom.

GERÉB.

Igaz, ő becsületérző és nemes;
 'S az ifjonczoknak nemtelen boszúját
 Az én jó bátyám el nem szenvedti! (el.)

Hatodik Jelenés.

(Miksa, György, Bencze, Lótos; 's a' fák közt itt-ott asoldosok szélengenek.)

MIKSA.

El innen Lótos! — Már nem messze jönnek
 Az elvetett tört nem sejtő vadak.
 'S jól rejtekezzünk a' sűrűs közé,
 Nehogy talán még észre vegyenek..

BENCZE.

Csak sok lesz, a' mit mivelünk velök.

MIKSA.

Sok lesz? —

BENCZE.

Nagyon sok. Mert minden vitának

Eddig közöttünk Hentes volt oka,
 'S alávalókép nyujtott rá okot,
 Becsületünkben csorbát nem teve,
 Ha visszavertük kész erőszakát;
 De most mi kezdünk a' Béggel vitát,
 'S ámbár boszúra méltán gyúlhatunk,
 Nem rég velünk tett új gazsága végett:
 Ám a' jelen mód, mert inkább erőszak,
 Hogy sem boszú lesz, mint mondottam is
 Nekem nem tetszik...

MIKSA.

Eh, te bábvitéz!

Ha úgy reszketnek már is inaid
 A' Bég' nevére, hát hord el magad'!
 Mi még miattad föl nem akadunk.

BENCZE.

Ezt csak te mondhadd, Miksa! —
 Mást megtanítnék e' sértésekért.
 'S ha mint említéd, a' Bégtől magától
 Olly gyáva módra félek-e,
 Bár kedvem ellen, ám itt maradok.

GYÖRGY.

Hagyjátok abban a' vitatkozást:
 Hiszen belátszik már a' csolnakuk.
 Menjünk helyünkre, míg jókor leszen.

(a' fák közé eloszlanak)

Hetedik Jelenés.

Hentes és Zákó csolnakon a' parthoz közelgenek; Zákó azonnal kiugrik, 's a' csolnakot egy karóhoz kötözteti.

HRNTES (ben a' csolnakban.)

E' rosz vadászat volt, Zákó, nagyon;
Mihelyt csak egyet löttünk a' szigetben,
Ha százszor annyi lett is volna tán,
A' sok madár mind elröpült belőle.

ZÁKÓ.

Nem is csodálom én, kegyelmes ur.
Egypárszor immár érzették vadászni
A' kis szigetkének lakói, 's most már
Egyes lövés is elriasztja őket;
Mint a' Berendyeknek
Aligha kell már több ijesztgetés
A' múltkor ejtetnél. —

HENTES (kilépve.)

Isten neki,
Ha mint vadásznak nem lesz is szerencsém,
Zákó, csak aztán a' Berendyekkel,
Csak ott kedvezzen, ott pótolja ki.

Nyolczadik Jelenés.

Miksa, György, Bencze néhány zsoldossal egyszerre Hentes és Zákóra rohannak; Lótos egy kis távolságról nézi őket.

MIKSA.

Utánam, ifjak! — A' Béget nekem!

Fogjátok el ti hitvány czimboráját —

Kötözzétek meg őket!

HENTES.

Hah, pokol!

Hogy így kijátsznak a' kölykek megint!

MIKSA.

Jól hátra kell csak kötni karjokat! —

A' legszorosban. Nos, kegyelmes ur?

Mit szól bégséged a' tréfára, mit?

Hogy' tetszik a' barátságos kötél?

HENTES.

Hah, gyáva kölykek! rabló czimborák!

Csak csellel éltek, mert szemközt velem

A' síkra szálni bátorságotok nincs —

Igy meggyőzhettek, hitvány nyúlfiak!

A' gazfiakhoz e' mód illhetik!..

MIKSA.

Vígan, kegyelmes Bég uram! —

Az ilyen módot csak tőled tanultuk.

'S lesz átkozódni megtanulni majd,
Bizzál mi bennünk! jó módod, tudom;
Lesz foghelyedben!

HENTES.

Fattyú! foghelyemben?

MIKSA.

Igen, kegyelmes Bég uram.
Ne hidd, hogy épen tréfálunk veled;
Te megsértettél minket számtalanszor,
Tömlöczre hánytál volna múltkor is,
Ha önbarátod érettünk magát
Czudar dühödnek tárgyul nem veti;
Reszkess miattad! nem szörnyűközel
Saját hazádat mellé megtagadni,
'S testvéresedni ellenségivel. —
Az égre mondom, reszkess magadért!
Mert eldugatlak, el, kegyelmes úr,
Hol nem pirítod napnál képedet,
'S lánczsörtetés lesz csak társalkodód; —
'S ha szálka voltam eddig is szemedben,
Lelkemre, bokros szenvedéseid közt
Még gyakrabban fogsz emlékezni rám!

HENTES.

Oh átkozottság, ezt így hallani!
Hogy nem vagyok szabad, parancsnokod,

'S ezt én mondhatnám, kígyófaj neked! —
De várj. Az égre! megbánod te még!
Véres boszúmat állom rajtatok!

MIKSA.

Előre, czimboráim. El velök!
Majd megszelídül ő kegyelme még;
Majd lenne még keresztény is belőle,
Nem csak török Bég. — A' kocsik felé!

Kilencedik Jelenés.

Berendy, Geréb 's az előbbiek.

BERENDY.

Megálljatok, ti hálátlan fiúk!
Nem, egy tapodtat sem mentek tovább!

HENTES.

A' vén Berendy? — Átkozott eset!
Hogy illy helyzetben kell találnia! —
'S Geréb Adorján, a' ki van vele?
Mi ez? Hogy' jött ki a' várból?..

BERENDY.

Fiúk!

Istentelenség a' mit tettetek! —
'S még ön váramba mernétek ti hát
Erőszaktoknak tárgyát orzani?
'S vitéz atyátok' szennytelen nevén

Illy készakarva mocskot ejteni?
 Ezt érdemelte a' ti agg atyátok,
 Hálátlan fajzat, ezt ti töletek?
 'S te Bencze! És még téged is
 Köztük talállak a' rablók között?

BENCZE.

Atyám! kemények kissé szavaid;
 Mi rablók nem vagyunk.

BERENDY.

Fijam, fijam!
 Még benned is csalódtam volna én?
 Hamar, legények! oldjátok fel őket.
 Törvénytelenység, bár méltók reá,
 Illy úton őket a' rabszíjra fűzni.
 Oldozzátok fel őket szaporán.

MIKSA.

Ne bántsa senki! a' ki én velem
 Föltenni nem kívánkozik —
 Őket leginkább én tettem fogolylyá;
 Azért is őket öntetszésem ellen
 Feloldoztatni meg nem engedem.

BERENDY.

Atyádnak sem tán, makranczos fiú? —
 'S adott-e just rá, hogy cselédjeit
 Illy tolvajlásra használd, rosz fiú?

'S megfertőztesd őseink' nevét?
Oldozzátok fel! én parancsolom.

(Geréb Hentest, mások Zákót feloldozzák.)

'S te Bég, ki tőlünk nem kimélelet,
De a' tiédhez méltó egy boszút
Várhattál volna inkább most magadnak,
Azon tanácssal : hogy gaz eszközökhöz,
Bármelly magyarral szemközt óva nyúlj!
Czinkos társaddal együtt elmehetsz..
Én aljas úton elfogott rabot,
Te légy is az bár, nem tartok magamnak.

MIKSA.

Atyám, az égre! Azt csak nem teszed?
Csak nem bocsátod őt el szabadon?

BERENDY.

Miért ne, gyermek? — Hát ki fog nekem
Parancsot szabni, a' hol szabhatok?
Te tán? — Ne többet. Ismerlek, fiú!
Mert úgy szeretnéd, azt hiszed talán,
Hogy böcstelenné válik kedvedért,
'S gaz tette képes a' te ősz apád?..
Tedd hogy ne lássalak, menj, Béghelyettes!
Örömmel nélkülözlek, hol lehet.
'S hogy a' fiúktól most megmenthetélek,
Geréb Adorjánnak köszönheted.

MIKSA.

Oh a' pokolban, hogy' tudhatta meg!

HENTES.

Adorján! és te így által boszút?

GERÉB.

Barátom, Imre! oh hasson reád

E' pillanatnyi szívmegeindulás.

Ne fojtsd magadba e' szép érzetet!

Lásd a' derék ősz, mert becsülete

Téged letartoztatni tiltja őt,

'S csak Béghelyettest lát még akkor is

Benned, midőn személyes ellenéül

Több sérelmekkel feltüntél neki,

'S méltán boszúra szánhatná magát:

Ő nem torolja meg sérelmeit,

Mint Béget úgy néz, bárha mély haragja

Méltán ragadná hüntetésig is,

És elbocsáttat téged szabadon..

Oh Imre! oh barátom! nyujtsd neki,

E' tisztos ősznek férfi jobbot;

Hisz egy királyi jobb nem érdemesb

A' méltányos kéz' illetésire —

Oh nyújts barátom békülő kezet,

Mi mindnyájunknak —

A' bajnok ősznek, oh nyújts a' fiaknak..

HENTES.

Mit, a' fiúknak? — békülő kezet?
 Nem én, Adorján! — Isten a' tanúm!
 Mi engeszteltek, és méltányosak,
 Öcsém, irántad minden érzetim...
 Ám a' fiúknak békülő kezet?
 A' czinkosoknak — Ha ha ha!
 Nem, ő nekik nem békülő kezet,
 De vérboszúm a' rabló kölykeken!

(elrohan, 's utána Zákó.)

Tizedik Jelenés.

A' Berendyek, Geréb, 's körülöttük a' néhány zsoldos.

MIKSA.

Igy elbocsátni a' mérges kigyót!
 Még végre is csak addig csúsz körülünk,
 Hogy ártalmassá változik csipése —
 Atyám, ki látott illyet valaha?

GERÉB.

Bátyám Berendy! Egy szóm van veled.
 'S miután legyőzted im most magadat,
 A' tervet, a' melly megfordúlt agyamban,
 Jó bátya! bizvást feltárom neked;
 'S a' vállalatnak méltó társa léssz...
 Beszédem a' hont illeti,

Jelen megyénket, 's a' várt Szolnokot —
 De a' magában olly szép vállalatnál
 Személyeskedni aljasság leszen;
 Bátyám, Berendy! szemközt elleneddel,
 Magadba tudhatnád-e fojtani,
 Hogy a' kivel most így szemközt lehetsz,
 Neked személyes ellenséged is —
 Ha a' hazáért végzed tiszteted?

BERENDY.

Szólíts ha kellek; szólíts, jó öcsém!
 Atyának lenni el tudnám feledni,
 Ha megkivánná honunk' szent ügye;
 'S más indulatnál — ígérem neked —
 Magamról még inkább megfelelek.

GERÉB.

Egy módra jöttem, a' melly Szolnokot
 Kezünkre játsza, 's bár fortély magában,
 A' nagy czél e' kis csel jóvá teszi; —
 'S e' cselhez annál bátrábban nyulok,
 Mert véle Hentest nem hogy elveszíteni
 De a' honnak megnyerni van reményem —
 Bátyám, Berendy! jól számolhatok
 Segéd kezedre illy iránynyal is?

BERENDY.

Ámbár kiköthetném magamnak őt;
 Hogy a' kimérendők közé

Ötet ne tudjuk. —
 A' hon' szavának ám én engedek.
 Nem nézem ellenfélnek — itt kezem!
 A' vállalatban frigy társad leszek.

BENCZE.

És vedd enyémet, bajnok férfiú,
 Hogy társ lehessen a' nagy vállalatban.

GYÖRGY.

Geréb barátom! én is az leszek.

GERÉB.

'S te, Miksa? És te részvéllen maradsz
 A' hon' bajának említésekor?

MIKSA.

Nekem boszúlnom meg kell magamat;
 Ötet kivenni nem bírnám, tudom..
 Azért ti hát csak egyesüljetek,
 'S én megboszúlom a' Bégen magam! (elrohan.)

Negyedik Felvonás.

Szoba a' várban.

Első Jelenés.

(Gezna és Zákó.)

ZÁKÓ.

Üzenhet bátran, még másodszor is,
Még nyersebben, ha úgy tetszik neki
A' vén Berendy. A' Bég legalább
Fel-fel kaczag rá, 's Miksa rab marad.
De jól, egyébként szörnyen jól esik
A' senyves börtön Miksa urfinak,
Öt nem sajnálom. Hogy rabbá akart
A' Béggel tenni engem is,
El nem felejttem Miksa urfinak.

GEZNA.

Igen, de Zákó, mit szól rá Geréb?
Tudod, hogy együtt czimborál velök,
Szolnokra nézve a' Berendyekkel;
Kár volt befogni, már ha más miatt nem,
Geréb miatt is.

ZÁKÓ.

Sajnálom Gerébet;

Menekvésünkkel néki tartozom.

De Miksa' buktán én biz' örülök;

Megérdemelte sorsát a' fiú.

'S aztán nem vethet Miksa senkire,

Erővel elfogattatá magát.

Hogy felhívását el nem fogadá,

'S párbajra véle nem bocsátkozott

A' Bég, ingerlődtében untalan

Leselkedett rá, 's bármilly áron is

Boszút törekvék rajta állani.

Gyulára indult a' Bég, 's a' midőn

Közelgetnének a' révészek felé,

Csapatja hátrább, én 's a' Bég elöl,

Egyszerre megtámad Berendy Miksa,

'S a' Béget fennyen kényszeríti rá,

Hogy párvitában mérközzék vele,

Addig helyéből meg sem engedi

Mozdulni. A' nyersen parancsoló,

Erőszakos mód a' Béget hamar

Felindította, és kíséretét

Előkiáltván, megkötözteté,

'S a' legsötétebb lyukba hányatá...

Ugy kell Miksának. Hidd el, asszonyom,

Hogy így esett, még jobban szeretem.

Ha bár Gerébet 's a' Berendyeket

Mi juttatnánk is Szolnok' birtokába,
 Tartós barátság köztünk 's Miksa közt
 Aligha támadt volna. Jól tudod,
 Az elébbi Bég alatt is mennyiszor
 Gúnyos piszokkal illetett..

GEZNA.

Nem is
 Miksát sajnálom; ágyasnak minek
 Nevezgetett a' másik Bég alatt;
 Hogy bünhődik most, óh azt szeretem!
 Csupán Gerébről vágnám hallani,
 Ha Miksa' befogtával vállalatjok
 Nem változott-e —

ZÁKÓ.

Hát lesz valami
 A' dolgotokból, bájos asszonyom?
 Csakugyan nem tréfálsz? A' magyar leventén
 Tetszésed olly nagy táplálékra lelt,
 Hogy nem retteghetsz szánni magadat
 Illy nyaktörő munkára sem?..

GEZNA.

Két ízben is már nem mondám-e, Zákó,
 Szolnoknak a' Geréb' kezére kell,
 Akármilyen módon bár, kerülnie;
 A' bátor és szép férfiút pedig

Díjul magamnak meg kell szerzenem :
'S te mind ezekben kézre dolgozol?

ZÁKÓ.

Egész örömmel. Csak furcsán esik,
Mi, kiknek a' Bég, Achmet meghagyá
Az új helyettest szemmel tartanók,
Ne hogy még visszatérjen nemzetéhez,
Mi szövetkezünk avval, nem ő.

GEZNA.

Mit tartozik rád taglalgatni, Zákó? —
'Te csak kezemre dolgozz, 's az legyen
A' minn törödjél; és én megadom
Hűséged' árát. —

ZÁKÓ.

Kész szolgád vagyok.

Legyen miért : és nem gondolkodom,
Nem hallok, és nem látok semmit is,
Mint meghagyod szépséges asszonyom.
Magyar, vagy ozmán úr, mind egy nekem :
Csakhogy körülé jó dolgom legyen;
Azért számolhatsz rám, szép asszonyom —
Különben a' Bégtől mégis lehet,
Sükerüljön is bár tervünk, tartani;
Megvallom, többé nem hiszek neki.

GEZNA.

Azon ne aggódj; elhárítom én,

Nem lesz hatalma. Mint az bizonyos
 Hogy a' Bég Miksát most szárnyon szegi,
 Körülmetélem a' Béget, ne félj,
 Ha úgy akarják környülményeink...

ZÁKÓ.

Csitt, asszonyom; közelget a' kit emlegetsz.

Második Jelenés.

Hentes 's az előbbieik.

HENTES.

Ez kell nekem, Berendyek!
 Már rég óhajtom ezt az örömet;
 Hogy illy szükségben rám szorúljatok,
 'S hogy e' szükségét elhárítani,
 Vagy károtokra megmarasztanom
 Csupán az én hatalmamban legyen;
 'S háromszoros jaj nektek, hogy jelenleg
 Egymással szemközt olly formán vagyunk!
 Mert megkínozlak, irgalmatlanúl
 Elkínoztatlak, óh higyjétek el! —
 Küldözhettek Miksáért követet
 Küldhettek érte még harmadszor is!
 Minden követség' újabb záloga,
 Hogy jól találtam, jól, Berendyek!

ZÁKÓ.

Még tán az atyja jobban fölveszi
A' fogvatartást, mint a' rab maga;
Minden fenytést megvet.

HENTES.

Megvet-e? —
Hozzátok öt el! A' rabló kölyök!
Majd meglássuk hát, önhalála' hírét,
Lefejeztetését könnyen veszi-e? —
Hozasd fel ötet! látni akarom. (Zákó el.)

Harmadik Jelenés.

(Hentes, Gezna, Miksa lánczon, és Zákó.)

HENTES.

Nos, Miksa urfi? Volna még
Mint útonálló megrohanni kedved?
'S a' Mátra mellé tolvajfészketekbe
Lánczon vitetni ellenségteket?
Nos, urfi! mit szólsz? Kell-e még boszú?
Hallgatsz? Te? 's elnémultál volna te,
Ki legszájasb volt a' kölykek között?
Vagy tömlöczödnek a' munkája volna,
'S fejességedből odvas lakhelyed
Alább szállított nagy kegyelmesen?
Nos eltaláltam, Miksa urfi, el?

MIKSA.

Csaholj, pogány eb, hallgatlak ne félj.

HENTES.

De félj te, fattyú! mert még százszorozva
 Nagyobb kínpad lesz teljes életed,
 Hogy elfelejted a' beszédet is —
 Vagy összetörlek, össze, gazfiú!
 Hogy írmagúl sem kapnak tagjaidból
 Hozzád hasonló gaztestvéreid; —
 'S párbajra nem hisz többé fel, tudom!

MIKSA.

Elég gyalázat, ocsmány áruló!
 Hitetlen ember, szégyelhedd magad'
 Hogy nem szemközben, mint vitézhez illik,
 Mert összejöni nem mértél velem,
 De midőn párbajra szólítottalak,
 Kopóid által tétetél fogolylyá; —
 'S a' párvitát csak így kerülte el.
 Átkom fajodra, istentagadó!

HENTES.

Ne hidd, Berendy' kölyke te!
 Nem félelemből nem fogadtam el
 Párbajt érintő felhívásodat,
 Nem félelemből, hitvány sarjadék!
 De vérboszúra vágyó indulatból,
 Mert rajtatok, ti szemtelen fiúk,

'S leginkább rajtad, átkozott kölyök,
 Boszúlni vágytam mult sérelmemet —
 A' még Adorján szörnyű szégyenemre
 Nem rántott volt ki körmeim közül,
 Párbajra czélzó felhívástokat
 Bármellyiteknek én elfogadom:
 De midőn tervemmel úgy kijátszatám,
 'S ti egyig utált ellenségeim
 Olly vakmerően törtetek reám:
 Közületek bár mellyiket, fiúk,
 Mégis leginkább tégedet, kölyök!
 Csak úgy elejtenem vitézi módra,
 Elég boszúmnak nem lett volna, nem!
 'S azért vetém meg felhívásodat —
 De élve kellett a' kezembe jutnod!
 És jaj fejednek, hogy kezembe' vagy!
 Mert egy halállal kínos létedet
 Bevégezhetned, az nem jut neked,
 Ám minden órán, minden pillanatban
 Szörnyű halálnál szörnyebb fájdalomnak
 'S kínoztatásnak martaléka lész —
 Óh félj kölyök! mert megtanítalak!

MIKSA.

Czinkos gazember! és azt gondolod,
 Hogy megsirattatsz mint kis gyermeket,
 'S a' kinszerektől ellankasztva, még

Váltságomért látsz térdre hullani?
 Ne hidd, pogány eb, kínoztass ha tetszik;
 Isten' kegyelme mindenütt velem,
 Megnyugszom bármi balsors érjen is.
 És ön kegyelmed mentvén föl bilinestől,
 Fölvennem újra, mert szégyenleném
 Ilyen kezeknek váltságom' köszönni;
 'S kíneszközeiddel együtt magadat,
 Mint azt az útczán futkosó ebet,
 Most is megvetlek.

HENTES.

Hah, rabló kölyök!

MIKSA.

Az a' te czímed, undok férfiú!
 Ki ön hazádon, ösvallásodon
 A' legförtelmesb rablónvá levél,
 Gaz szenvedélyből ösvallásodon
 Túl adva, 's e' hont a' csalárd törökkel
 Együtt zsarolván a' Bég czimzetért..
 De csak tetézd még vétkeid' sorát;
 Rablétem' hallattával megboszúltom
 Soká nem késend, elhidd, hitszeg ő! —
 'S mindenható, te adj a' honfiaknak
 A' vállalatban kedvező sükert!

HENTES.

Hah, vállalatban? — A' Berendyek?

Hah, fattyú, ök esküttek ellenem?

MIKSA.

Ne hidd, hogy a' szép czélú vállalatnak,
 Bár részes lenni elmulattam is,
 Elárulója lennék kedvedért.
 Isten segélje a' frigy társakat!
 'S mit nem tehettem én sérelmidért,
 Állják boszúmat rajtad, 's életeddel
 Fizetessék meg rút haláloamat!

HENTES.

Hah, gaz kölyök te! — Zákó, el vele!
 Hívasd a' hóhért, 's üttesd el fejét!
 Ijesztő vázkint hadd szolgáljon ő
 Az összeesküdött Berendyeknek! —
 El vele, Zákó! üttesd el fejét!

(Miksa, Zákó el.)

Negyedik Jelenés.

(Hentes, Geréb és Gezna.)

HENTES.

Geréb Adorján? 's eljöttél ide?

GERÉB.

Oh Imre, Imre, nem hittem felőled;
 Hogy legközelbi vészes helyzetedre,
 Midőn csupán nagylelkű ellenednek
 Köszönhetéd csak megmentésedet —

Ambár boszút állj, hogy boszulva is
Újabb alávalóságot mivelj.

HENTES.

'S te azt hiszed, hogy nem tett semmit is?
Hogy a' nyers kölyket érdemetlenül
Elfogtam volna? Ollyast nem tevék,
Nem egyszer próbált ő megejteni,
'S csak multkor is, láttad, rám támadott;
'S ha példájára szintén ráütök,
A' gaz fiúval mást nem mívelek,
Csak a' kölcsönt rovom le rajta.

GERÉB.

Nem,
Barátom Imre, nem hiszek neked!..
Rögött gyűlölség, és agyarkodás,
Mi a' Berendyeknek ellenében
Minden szavacskádban mutatkozik;
'S ez a' gyűlölség, és agyarkodás
Igaztalanná, 's minden jó iránt
Érzéketlenné ez tett olly nagyon —
Berendy Miksát jobban ismerem;
Ő megtorolni kíváná magát,
De párcsatában, mint magyar nemes:
'S te mind e' mellett őt erőszak' utján
Fogattad el, boldogtalan!

HENTES.

'S ha úgy fogattam, mit tesz a' dologra?

Boszút akartam, és nem párvitát;
 'S akármilyen módon, csak boszú legyen,
 A' természetben legszörnyebb boszút is
 Megérdemelte a' hitvány kölyök!

GERÉB.

'S te, Imre? És te a' Berendyektől
 Nem a' hasonlót érdemletted-e?
 'S miképp boszúta rajtad meg magát
 Az ősz Berendy, a' derék öreg?
 Gondolj, barátom, oh gondolj reá!
 Illy hálátlanság büntető kezét
 Az örök birónak el nem kerüli.

HENTES.

Csak őt, Adorján, őt hagyd meg boszúmnak;
 Ő véle meg nem békéllek soha!
 A' fattyú mindig szálka volt előttem,
 'S egy pillantásig sem hagyott nyugonni:
 Ő rajta meg kell torlanom magam' —
 A' többiekkel nincs mit bajlanom.

GERÉB.

Boldogtalan te! 's milly békére várhatsz,
 Ha most boszúddal a' Berendy-részt
 Ujabb, és méltó sérelmekre készted?
 Óh légy urokká szenvedélyeidnek;
 Tedd a' mi legszebb, győzd meg magadat!
 'S ne átkoztasd meg még tennen magaddal

E' csúf boszúért tennen magadat ;
 Óh és bocsásd őt, Miksát szabadon.

HENTES.

Óh azt ne kívánd! martalékomat
 Ki nem bocsájtom üdvösségemért!

GERÉB.

Elégeld a' mit már tettél vele ;
 Szabd olly magasra a' mint akarod
 Váltsága' bérét; csak ne ingereld
 Méltán azzá lett ellenségedet
 Ez egy boszúval még inkább reád —
 Óh térj magadhoz! és hallgass reám!

GEZNA.

Ha nem késő a' megkegyelmezés.

GERÉB.

Hah, Imre! Hogy ha nem késő, csak úgy?
 'S az elfogásnál többet is tevél?
 Óh, Imre! Imre! Isten ójon attól —
 Óh őrizkedjél vérét ontani!

GEZNA.

Zákó aligha már le nem fejezteté
 Kegyelmes urunknak a' parancsaként.

GERÉB.

Szent Isten! És te, óh boldogtalan,
 Te gyilkosává válhattál neki?

HENTES.

Hah , gyilkosává? — Gyilkos nem vagyok!
Csak megboszúltam rajta magamat.

GERÉB.

Szerencsétlen boszúló! végre is
Ezen boszúnak áldozatja léssz...
Vond vissza szódat, oh ha még
Nem lenne késő, tedd jóvá hamar,
A' míg ártatlan vérrel nincsenek
Beföcskendezve szíved és kezed:
Óh hívasd vissza vérszolgáidat!
Mert a' mit eddig szörnyet vétkezél
Török járomban sínlődő hazád,
A' töled üldözött Berendyek
Az inkább képzelt ellenségid ellen,
Azt egykor még mind jóváteheted,
Nem ontatott vér vétséged miatt:
De ha ártatlan vér fogna omlani
Gaz szenvedélyed' kedvtelésiből,
Óh őrizkedjél most, boldogtalan!
Mert a' kiontott vércsöppek' helyében
Meg' annyi mérges kígyók termenek,
'S a' visszahozhatatlan múlt' emlékével
Felmarczangolják nyugtod 's lelkedet —
Óh ovakodjál vérét ontani,
Mert e' kegyetlen vérontásodért
Elátkozandnak Isten 's emberek! —

HENTES.

Ne mond, Adorján! oh ez iszonyú: —
De őt a' fattyút szánni nem tudom!

GERÉB.

Óh szanakodjál hát enmagadon!
Im térden állva kérlek tégedet,
'S ki a' hitellen ozmánok' körében
Szabaddálétemért nem esdekeltem,
Itt lábaidnál kérlek magadért!
Ne kényszerítsed a' tűrő megyét,
E' vérontással oh ne ellened!
Mert e' kegyetlen zsarnokoskodásra
Nem látja bátorságban fíjait.
Ne tedd ez által őket 's engem is
Engeszteletlen ellenségeiddé!
És óh ne öld el Miksa' életét!

HENTES.

Kelj föl, barátom! nem bánom, legyen:
Foglyom' halálát nem szomjúhozom —
Menj Gezna, gyorsan! Add hírül nekik.

Ötödik Jelenés.

(Zákó, és az előbbieek.)

ZÁKÓ.

Miksától immár nem tarthatsz, uram —
 Fejét vetettem, mint parancsolád;
 És átok volt rád véghörgése is.

GERÉB (térdepeltéből feltántorodva.)

Boldogtalan te, elvesztél örökre!
 Az isten' átka fekszik élteden! —

Ötödik Felvonás.

Csarnok Berendynél.

Első Jelenés.

(Berendy, György, Bencze, 's Lótos valamit rakosgat.)

BERENDY.

Geréb' nyomába még sem jöttetek,
Hová tűnt, Lótos?

LÓTOS.

Még nem, nagyuram;
Istók és Endre annyit mondanak,
Hogy az urfi' sorsát meghallotta volt,
Szemlátomást elváltozott reá;
És összekúlcsován kezét —
Egyszerre, mintha gondolt volna valamit,
Sebes léptekkel őket elhagyá.
Egy más cseléd meg' már a' vár körül
Jött össze véle.

BENCZE.

A' nemes vitéz!

Aligha Miksa mellett nem mene
A' rá méltatlan Béggel szólani.

GYÖRGY.

Kár volt szó nélkül olyast tennie ;
 Magába menni épen nem tanácsos
 A' hitszegő Henteshez , néki sem.
 Egypár szaváért, melly inyére nincs,
 Barátja a' milly lelkisméretes,
 Könnyen tömlöczre hányja újlag.

BERENDY.

Most már Gerébbel úgy csak nem teszen,
 Nem egy hálával tartozik neki,
 Hogy elkerülte mult szándéktokat,
 Geréb Adorjánnak köszönheti —

LÓTOS.

Dejszen ne higgyen annak, nagyuram,
 Az árulónak. Isten verje meg,
 Hogy azt az egy jót is tettem vele!
 Ha az urfiaknak volt szándékjokat
 Hentessel, én föl nem fedem:
 Geréb Adorján föl nem mentheti,
 'S a' csúfos ember Miksa urfival
 Most nem bánhatna olly kegyetlenül.

BERENDY.

Nyugodjatok meg. Fogva nem marad.
 Mentül sietvébb kell kimentenünk,
 Nehogy talán a' zsarnok Béghelyettes
 Miattunk még bátorságot vegyen

Vérrel boszúlni Miksán meg magát —
 'S ha Gerébnek terve a' legbiztosabban,
 Minél előbb a' célhoz nem viszen,
 'S mellette Miksát meg nem menteti :
 Úgy felszólítjuk a' megyét magát,
 'S egygyé a' honnak nagy sérelmivel,
 Egygyé olvadnak ön sérelmeink . .

GYÖRGY.

A' Bég urammal én számoltatok! —
 Más számvetésre át nem engedem.

BERENDY.

Ő a' hazáé. Bánj, mint hős vele;
 Megérlelék rá undok bünei,
 Hogy meggyalázza őt azon haza,
 A' mellyet, áttérven zsarlóihoz,
 Ő meggyalázni nem szörnyüködött.
 Ha így találja méltó büntetését,
 A' jó Geréb könnyebben szenved.

BENCZE.

Szegény levente! még mit nem remél,
 Hogy a' jó utra, elveszett barátját,
 Csak módját ejtse vissza hozza ismét —
 Az árulója! nem méltó reá.

GYÖRGY.

Hah, épen jő! 's alig lelkendezik.

Második Jelenés.

(Geréb, és az előbbieik.)

BERENDY.

Öcsém, Adorján — hah, mi ez? mi történt?
Egészen elváltoztál, jó öcsém:
Tán rajtad újra méltatlankodott
A' Béghelyettes?

GERÉB.

Rajtam nem; de véled
Mégszörnyebbet tön a' boldogtalan.
Bátyám, Berendy! légy elég erős,
Szedd össze lelked' minden erejét,
Hogy a' legrettentőebb híradást,
Melly életedben érhet — hallani,
'S el is viselni azt képes lehess. —

BERENDY.

Hah, tán Miksával történt valami?
Meggyilkolák őt? Hah, de szólj, öcsém!

GERÉB.

Bátyám, ne átkozd a' boldogtalant,
Ki bódultában vérontásig engedé
Magát vitetni szenvedélyitől —
Fiad, mikorra én a' várba értem,
Már a' vérpadra elhurczoltatott.

BERENDY.

Hah, Miksa? őt hurczolták volna el?

Hah, őt, Adorján? Oh az én fiam!
 Mindenható, óh meg ne foszsz eszemtől —
 Hóhér' kezében! oh az én fiam
 Hóhér' kezétől vette a' halált!

GYÖRGY.

A' gaz pogányeb! — Oh az én gyanúm!
 Mi jól gyanítám a' közel veszélyt —
 Hogy megfojtottuk volna multkor őt
 Az árulóját! —

BERENDY.

Adj béketűrést, óh mindenható;
 'S ne átkoztasd meg a' napot velem,
 Mellyen születtem, oh ne magamat! —
 Az én becsületes nevem
 Így meggyalázva ő-ő általa!
 Hóhér' kezére bízni fiamat!
 Az ős Berendy-névnek sarjadékát! —
 Hah, és Adorján, nem szörnyűködött
 Az álnok ember illyest elkövetni?

GERÉB.

Óh drága bátyám, nyugtasd meg magad'!
 Példás erő kell a' vesztő atyának
 Méltó bánatját visszatartani.
 Kéréseimre a' boldogtalan,
 Miksának immár megkegyelmezett,

De a' kiejtett megkegyelmezés
Késő találta a' szegény fiút —

BERENDY.

Késő találja őt az árulót
Teremtőjének végkegyelme is! —
Szegény fiának! oh a' vérpadon,
A' vérpadon kellett kimulnia!
Óh mint gyönyörködém három fiamban;
Miként örültem, hogy családomat
Uj fényes ágban terjesztendik ők —
Hiú remény volt minden örömem;
Hiú remény volt, mert a' fény' helyében
Házam' nevéhez ím vérszenny ragadt! —

GYÖRGY.

Boszút, atyám! A' gaz Bégen, boszút!
Csúfos halálért, legcsúfosb halált
Az árulónak!

BERENDY.

Óh, halt volna el
A' harczy síkon, mint méltó vitéz,
Nem lenne megzavarva örömem.
A' hon' sajátjának neveltem őt;
'S ha vércsatában hullott volna el,
Legszebb halálát még megünnepelném —
De zsarnok önkény' áldozatja lenni!
Hóhér' kezéből venni a' csapást,

Mint útonálló, mint a' tolvajok! —
Hogy ön magának 's nemzetséginek
Örökös gyalázat légyen a' neve! —
Oh isten, isten! — Óh ez iszonyú! —
Ezt még nem érte egy Berendy sem!

GYÖRGY.

Akként lakoljon érte ő maga!
Boszút, de vérboszút a' hitszegőn!

GERÉB.

Oh jó barátim, csillapodjatok!
Szent czél az, a' minek eszközlésire
Szövetkezésbe jöttünk a' minap:
Oh a' hazának méltó fiai!
'S e' tiszta célra frigyessülve most is,
Hagyjátok abban, a' mi tisztaságát
E' vállalatnak szeplősítené;
'S ha megboszulni a' sérelmeket
Nektek személyes ellenségteken
Ti olly nagy méltán feződultok is:
Az elvakultat, oh szánjátok őt!
És a' magában szép célú merényt,
Ha kézre játszuk a' megyével Szolnokot,
Személyes gyűlölségtől elkapatva
Ne fertőzzük be semmi gyilkolással!
'S az elbódultat, kíméljétek őt!

BERENDY.

Boszút, Adorján! óh boszút öcsém!
 Kiálltam eddig házam' zaklatását;
 Viszálkodását eddig gyermekimmal
 Eltűrtem, ámbár a' vizsálkodás'
 Okának ötet lenni tudtam is:
 'S bár rontásomra hajlandó szívét
 Tapasztalám több ízben; 's a' szerencse
 Kezembe játszá mint ellenfelet:
 Boszút nem álltam rajta —
 'S ő elfogatja egyik fiamat,
 Megfosztja életétől, mert vele
 Szemközt merészlett sokszor állani,
 'S a' tőle vett sérelmekért
 Párbajra hívá mint vitézfiú —
 Óh tőrje, a' ki még túl tűrheti!
 Nekem hazánkat visszaserzeni,
 A' vállalatban részt vevén veled,
 És megboszúlnom gyermekem' halálát:
 Egy forma tiszttem.

GERÉB.

Oh nem is,
 Bátyám Berendy! oh nem is boszúdnak
 Igazságában kétkedem tovább:
 De hagyd az égnek őt ítéletül!
 'S ne vágjuk utját szent ítéletének;
 Hisz' a' mennyeknek méltó büntetése,

Ha így megy folyvást a' boldogtalannal,
Soká nem késhet, már a' nélkül is —
Óh hagyd az égre, megbüntetni őt!

BERENDY.

Öcsém Adorján! — most már ismered
A' hitszegőnek aljas jellemét:
'S te a' csak jót méltányló férfiú —
Mégis ragaszkodsz a' honárulóhoz?

GERÉB.

Oh légy könyörrel a' bódult iránt!
Nem, ő barátom nékem honfinak
E' vérontással többé nem leszen,
De nélkülöznom útamban halálát,
És biztosítnom a' hol csak lehet,
Mint régi gyermektársa tartozom —
Oh légy könyörrel, jó bátyám iránta;
'S ti szinte, bátor frigyes társaim
Ha más miatt nem, kíméljétek őt
Hát én miattam!

BERENDY.

Azt ne kérd, öcsém!

Akármit inkább édes örömet,
De egy boszúmat el nem engedem!
Elölt fiamnak tartozom vele...

GERÉB.

Oh megboszúlja a' vértett magát,

Bátyám Berendy; 's személyes érdekekkel
 Ne kisebbsítük meg a' szép diadalt,
 A' mellyet Szolnoknak bevételével
 Tán holnap is már szerzendők leszünk —
 'S ha honja Szolnok a' szegény elöltnek
 Török kezekben többé nem leszen,
 Karunknak az legyen majd áldozatja,
 Mit a' korán meggyilkolt' szellemének
 Engesztelőleg bémutathatunk;
 'S hogy a' halálán bánkódó atya
 Kivítta legszebb győzelmét magának,
 Mit ember ember ellen víhatott,
 A' megbocsátást gyilkos ellenének —
 Bátyám Berendy! oh szánd el magad'
 Ez áldozatra; szánd el magadat!
 És én testvéred, gyermeked leszek,
 Kipótlom a' mit vesztettél vala,
 Fijad' helyében én fijad leszek,
 'S mikép csak isten tudnom adja —
 Híven betöltöm gyermektisztemet:
 Csak őt hagyjátok illetetlenül!

BERENDY.

Öcsém! öcsém! Az ég bocsássa meg
 Hogy ellenállni szódnak nem bírok —
 Engesztelődjél, árnya gyermekemnek!
 Szegény atyádnál egy nagyobb bíró,
 Isten boszúlja meg halálodat! —

GERÉB.

Bátyám Berendy! oh ezt köszönöm.
 Egy éltet adtál e' néhány szavakkal...
 'S ti bajnok ifjak? 's elfordultok-e
 Derék atyátok' nagylelkű szavára?

BENCZE.

Nemes levente! bár vérző kebellem,
 Éretted itt szavam reá:
 Bátyám sorsáért nem veszek boszút.
 És adja Isten, olly késznek találd
 Jó útra térni volt barátodat,
 Mint a' milly könnyen minket megnyerél.

GYÖRGY.

Adott szavamnál foghatsz engem is,
 De úgy, Adorján! úgy, hogy ellenünk
 Semmit se kezdjen a' Bég; mert különben
 Poklokra küldöm a' pogány ebet.

Harmadik Jelenés.

Háló terem a' várban.

(Zákó és Gezna.)

GEZNA.

Még mára, Zákó? Ugy mondá Geréb?

ZÁKÓ.

Még mára mondá. Majd éjfélt felé,

Ha az őrtörökség álomban leszen,
 Használjam ezt a' kedvező időt,
 'S a' rejtekajtót nyissam föl nekik;
 Akkora már ők a' Berendyekkel
 A' felnyitásra várnak egyedül;
 Így értesített a' többek között.
 Szépséges urném! nem lesz, hogy Geréb
 Elébbre tette a' határnapot,
 Segítésünkben semmi akadály?

GEZNA.

Mi lenne Zákó? A' derék vitéz
 Jutalmat ígér, még pedig királyit,
 Ha ő nekik kezökre dolgozom;
 És én jutalmúl őt kérem magát,
 Te megint az ígért pénzsummát kapod;
 'S a' rejtekajtó' kulcsával ma is,
 Akármikor bátran parancsolunk,
 Tudod hogy bennünk szörnyen bízik a' Bég,
 'S mi lenne, Zákó, újabb akadály?

ZÁKÓ.

A' Béget értem, szép urném, magát.
 A' rejtekajtót én kinyithatom,
 Barátjainkat bécereszthetem,
 De ha Hentes még csinálhat valamit,
 Vagy észrevenné minn mesterkedünk,
 Felindultában könnyen ráuk rohan,

És egy csapással úgy meg is taníthat
 Mint kell segíteni ellenségeit,
 Hogy a' magunknak emberségiből
 Nem vesszük élve fel többé magunkat.
 Pedig, mióta meggyilkoltatá
 Berendy Miksát, 's éje nappala
 Ezzel való képzelgésekben áll,
 Tréfálni mint volt, még rosszabb vele;
 Könnyen haragra lobban, 's karjai
 Támadt haragját együtt követik.
 Tudod, hogy régi meghittjét Pirókot —
 Mert az szegény kedvezni gondolván vele,
 Ha a' mit egykor úgy megszeretett,
 Most is gyalázza a' Berendyeket;
 'S mert még dicséré a' szegény bohó,
 Hogy Miksa urfit meggyilkoltatá —
 Mint felpofozta 's elkergetteté.
 Mióta Miksa élni megszűnt,
 A' Bég azóta szörnyet változott;
 Jó szemmel rám sem tud tekinteni,
 Hogy úgy siettem a' fejeztetéssel.
 Szépséges urném, már én rettegem;
 Kezébe jöni nem nagyon szeretnék.

GEZNA.

Azzal ne gondolj, Zákó, semmit is;
 Már egyszer mondtam: nincs mit tartanod.

Egy csepp hatalma nem lesz ártani
Nem csak nekünk, de másnak senkinek —

ZÁKÓ.

Építhetek rá?

GEZNA.

A' legbiztosabban.

Hiába voltam a' Szultánnak ágyasa?

'S ott sem tanultam volna meg

A' célirányos por' használatát?

Mióta képzelődik, fölhevülve

Vízzel hűsíti rendesen magát;

'S egy billikomba nem lesz olly bajos

Becsusztatnom majd orvosló szerünket;

'S ha fejér fátyolt látsz itt kitéve lenni,

Zákó, ez' ablakoknak egyikében,

Bízvást ereszhedd jóbarátainkat

A' rejtekajtón : nincs mit tartanod;

Már akkor a' Bég nem fog ártani —

(Cerszényt ad neki.)

Itt újra, Zákó. Itt van új előpénz;

'S híven viseljed, Zákó, magadat!

Geréb Adorján adja általam.

ZÁKÓ.

Ne félj, kegyelmes asszonyom;

Illy bőkezűség el nem vesztheti

Nálam hatását. A' tied vagyok,
Ha úgy kívánod a' halálban is.

GEZNA.

Vigyázva, Zákó! A' Bég jö talán.

ZÁKÓ.

Huh, milly sötét tekintetű megint.

Negyedik Jelenés.

(Hentes és az előbbieck.)

HENTES.

Mért nem nyugottok? Mit kerestek itt.
Hálósobámban?

GEZNA.

Én, kegyelmes ur,
Szokás szerint jöttére várakoztam.

HENTES.

De mit kereshetsz most, Zákó, te itt?
Mi dolgod ismét? hívattál ide?

ZÁKÓ.

Csak tudni vágytam, a' kegyelmes úr
Korán végezni rendel valamit?

HENTES.

Azt megtudhattad volna reggel is;
Mért fénteregsz előttem untalan?

Már egy darabtól fogva tégedet
 Ugysem szeretlek gyakrabban körülem;
 Mindannyiszor kitörhetnék reád,
 Ha egy szavaddal is fölmérgecsesz —
 Távozz előlem!

ZÁKÓ.

Oh kegyelmes ur,
 Szegény hív szolgád föl nem foghatom,
 Mivel veszítém el kegyelmedet?

HENTES.

Mivel vesztéd el, ember? Megmondom ha kell:
 Te a' korlátot, melly e' földi létem
 'S a' kárhozat közt sziklafal gyanánt volt,
 Kettészakítád nagy gondolatlanúl..
 'S mivel veszítéd el kegyelmemet? —
 Menj, menj alunni! hogy ne lássalak.

ZÁKÓ.

Jó éjszakát hát; a' kegyelmes urnak
 Kivánok hosszas, boldog álmokat. (el.)

Ötödik Jelenés.

(Hentes és Gezna.)

HENTES.

Éjfél körül van, és nem nyughatom;
 'S bár futkosásban töltve a' napot

Testemre nézve jó fáradt vagyok,
 Ledülni félek, hogy kevés időre
 Kiálthatatlan hőség 's nyugalanság
 Fekvő helyemből föl ne verjenek —

(egy kerevetre ül.)

Elvárom ülve álmoságomat.

GEZNA.

Illy csúf időben, oh kegyelmes ur,
 'S illy késő éjjel mért nem nyugoszik?
 Mért kockáztatja szüntelen magát?
 Ne képzelődjék annyit haszontalan;
 'S meg jő nyugalma is, kegyelmes ur.

HENTES.

Ne képzelődjem? 'S mint tehessem azt?
 Nincs egy teremtés, egy sem, a' kinek
 Kibeszélni tudnám, birhatnám magam';
 'S kit én irántam a' kölcsön panasz
 Enyhés szavakra bátorítana..
 Midön még ősi lakhelyemben éltem,
 Vagy csak midön még nem fertőztetem be
 Boszúállásból vérrel magamat,
 Az ismerők, ha nem szerettek is,
 De tartva töllem, 's ellenségeik közt
 Örömet nem látván, bátran összejöttek
 És akkor még szót váltottak velem;

De most kerülnek mind — mindannyian,
'S ha tán nyilván nem, megvetnek titokban;
És kik köröznek a' rabszolga lelkek,
Alattvalóim, csak visszhangjaim,
És félelemből megdicsérgetik
Mit elkövettem, a' mitől pedig
Mint kísértettől most már borzadok; —
'S a' szolgálékek' kínozó társaságát
Elhagyva, bolygom ismét egyedül;
'S ha újra elmém mind csak a' körül,
Az úgy kiontott vér körül forog,
'S eszembe jutván a' más embereknek
Beszéde épen a' dolog felül,
Eszembe hozzák a' volt eseményt,
Mint végbevittem a' tettet magát —
'S ne képzelődjem annyit hasztalan?
Ki hitte volna, hogy Berendy Miksán
Valahára megboszúlván magamat,
Kinek haltával én békét szerezni
'S nyugtot kívántam, 's számoltam reá,
Inkább előljem azzal nyugtomat? —

GEZNA.

Felejtse ötét, oh kegyelmes ur.
A' mit megváltoztatni nem lehet,
Tanácsosb végkép' elfelejteni.

HENTES.

Igaz, tanácsosb; csak lehetne is!

Vagy változtathatván a' dolgokat,
Életre hoznám ellenségemet:
Oh, most egészen másként állanám
Boszúmat rajta! —
De úgy van. A' míg ő rabom vala,
Rablánczon és a' senyves tömlöczön,
Fejeztetésen kívül piszkokat,
Még gúnyt is kellett volt szenvednie,
És én örültem szenvedésein; —
De most pihen már; semmi kínzatás
Nem fog csikarni szenvedést belőle;
Ő nyugszik immár, és én szenvedek;
Óh még egyetlen egy barátomét,
Ki rég időktől úgy meg szeretett,
Egyetlen egy barátom' vesztességét
Azóta már azt is szenvedni kell...
Valót jövendölt, oh valót, Adorján.
Ha ellenemnek vérét ontatom:
Keblemben annyi kígyók termenek,
A' mennyi csepp vér ontatott.. 's igaz!
Keblem' kígyóit megtermette már,
'S fulánkjaikkal olly égő fájdalmakat
Okoznak ollykor itt szívem körül,
Hogy a' fájdalmak' titkos égetését
A' leghűsítőbb forrásnak vize
Nem csillapítja, egy parányit is...
Már fölhevültem újra, 's izzadok,

És egy darabtól már a' vizitalra
 Ugy rákapattam szintén magamat,
 Hogy látva, avvagy az jutván eszembe,
 Mindjárt kivánom, mint a' betegek —
 Adj egy pohárral, Gezna!

GEZNA.

(Kannát és billikomot hoz; 's jöttében titkon mérget eresztvén a'
 billikomba, Hentes előtt tölt vizet belé.)

Elébb hozattam fel. Még jó hideg,
 És tiszta. Körül úgy csepegtetém.
 A' billikomban, im kegyelmes ur;
 Enyhítse szomját.

HENTES.

(elvévén a' nyujtott billikomot.)

Bár enyhítené!

De pillanatra fog hűsíteni,
 'S az álmodat inkább elvervén szememről
 A' képzelődést még elésegíti..
 Te jó lélek vagy, Gezna. Csak magad vagy,
 Ki én körülem, szóbeszéd között
 Mi roszúl esne, mindent elkerülsz.
 Zákó is úgy tesz. Ám de öt azóta,
 Mióta Miksát olyan hirtelen,
 Első szavamra meggyilkoltatá,
 Kevésbe múlik hogy nem szenvedem.

(a' billikomot elibe teszi.)

De hol fiacskám? Alszik, gyermekelem?

GEZNA.

Oh még az este mindjárt elaludt —
 Igyon belőle, oh kegyelmes ur,
 Még most, tudom, friss —
 Hogy helyre jöjön, alvás kellene,
 'S a' csendes álom higgadt vért kíván.

HENTES.

Való, való hogy higgadt vért kíván,
 'S rossz vér nem enged késő éjjelen,
 Mint most jelenleg, élveznem nyugalmat;
 Rosz vér kerített, a' mint foglyomon
 Boszúmat állám, olly iszonytatóan..
 Bár e' pohárral régi nyugtomat
 Életbe tudhatnám varázslani;
 'S békét szerezne, háboríthatatlant,
 A' terhe végett hánykódó kebelnek.
 Óh úgy meginnám, még azt tudva is,
 Hogy a' méregnél százszor keserűbb --

(iszik.)

Ez, Gezna, ez nem tiszta víz!
 Gonosz sáríze van.

GEZNA.

(az ivószereket helyökre vívén)

Tán elhibázta

Zákó, 's aligha rosztat nem hozott;
 Nem abból a' mit meghagytam neki. —

Oh én reménylem, jó kegyelmes ur,
E' rossz kedélyed hogy nem tart örökké.

HENTES.

Mit szólsz? örökké? Hogy nem tart-e el?
Oh úgy ne tartson! Mert elveszteném
Tovább is élni minden kedvemet;
'S kárhozva lennék úgy már életemben —

(meglátva Geznát, a' ki beszédje alatt a' végső ablakhoz térvén
kívülről fátyolt akaszt reá, és a' táblát utána húzza)

Mi baj? mit tész az ablaknál amott?

GEZNA.

Az ablaktábla rosszúl volt becsukva;
A' szél talán még sarkából kirázza,
Ha jókor észre nem veszem —
Azt kapcsolám be.

HENTES.

Künn a' szél dühöng;
'S én szél' dühétől mentten itt belől
Saját keblemmel tartok háborút.
'S tán holnap is már a' szélvész helyett
Szép napnak örvend künn a' láthatár,
'S én belvitában osztozom magammal —

(Egyszerre nagy roppanás és fegyvercsörtetéssel vegyes zaj hal-
latszik: 's ugyan ekkor a' behajtott ablak táblák szétpattannak.
Hentes akaratlan felugrik.)

Mi ez? Miféle csattanás ez itt?

Hallád-e, Gezna? Mit jelenthet ez?

Hah, tán az ellenfél lesz?

GEZNA.

Ej dehogy' ;

Nyilván az örök bomlanak megint,

Mint multkor is már.

HENTES.

Oh az nem leszen.

A' lárma folyvást tart 's nagyobbodik.

(Ekkor a' széltől mozgó ablakszárnyon észrevevén a' lobogó fátyolt,
dühödve Geznának fordul.)

Mi az? Mi függ az ablakon kívül?

Hah, Gezna, mit tettél oda? —

Reszketsz, boszorkány? ördög és pokol!

Tán egyetértesz ellenségeimmel?

'S ti árulóim vagytok, czafra te,

A' rabszolgával együtt? oh pokol!

'S azért valátok együtt annyiszor? —

Föl, föl, vitézek! fegyvert fogjatok!

A' várba ellenség ütött réánk! —

(Midőn kirohanna, felcsattan az ajtó, 's betolódnak)

Hatodik Jelenés.

Berendy, Geréb, György, Bencze 's csapat katona-
ság; ezek közt Zákó.

BERENDY.

(A' künn levőkhez jöttében)

Kutassa egy rész még a' zugokat,
Hogy kézre jöjjon minden várlakó —
Menj egy csapattal, Bencze! 's egy csapat
Itten maradhat. —

HENTES.

Hah, vén áruló!
Te rohansz-e éjjel váramban reám?
Fegyverre, vén gaz! Útált lelkedet
Hadd' kergetem ki kérges lakhelyéből! —

GERÉB.

Megállj! Ne próbálj egy hajszálnyit is
Felénk rohanni! Add meg magadat.
Mi bántalmadra nem jöttünk ide,
Csak a' töröknek jármától akartuk
A' várat és megyét feloldani.
Te fogva nem léssz. 'S a' mint akarod,
Barátunk, avvagy ellenfél lehetsz —

HENTES.

'S ki fog felettem törvényt mondani
Ön birtokomban? Kardra, czinkosok!

E' várerősség' birtokába ti,
A' míg lélekzem, nem juttok, tudom!

GYÖRGY.

Hah, semmiházi! Még Gerébre is
Kardot merészlesz, undok, rántani?
Halj meg, gazember! halj meg általam.

GEZNA.

Hagyjátok ötet, bajnok férfiak!
Óh hadd dühöngjön. Nem fog ártani;
Alig van egy pár pillanatnyi élet
Még a' szegényben. Nem soká dühöng,
Tudatlan mérget vön be —

HENTES.

Hah, czudar!
Mérget vevék be? Én mérget vevék? —
Szent isten! Oh, ő mérgezett meg engem!
A' sárizü víz méreg volt tehát!..
Hah, czafra, czafra. Hogy nem tudtalak
Darabokra zúzni, méregkeverő! —

(a' kerevetre hanyatlik.)

Való, való lesz. Már előjelét
A' szaggatások' 's kínnak érzem is.
Mérget vevék be vízital gyanánt.
Óh illy halállal halmom meg nekem
Kétségbe ejtő, ah szörnyű dolog.

GERÉB.

Hamar, legények! gyógyszerért hamar!
Segítenünk kell a' boldogtalannak! —

HENTES.

Haszontalan lesz; oh haszontalan!
Felindulásommal siettetém csak
A' bévett méreg' ártó terjedését;
'S egész testemben már elágazott —
Hogy nincs időm még jóvá tennem is
Mit elkövettem, oh a' mit pedig
Csupán megbánni, a' bűn' súlya végett
Olly semmit érő, olly kicsin lehet...

GERÉB.

Szegény barátom! 's így talállak-e
Végtére is halálos ágyadon?

HENTES.

Oh nyujtsd Adorján, jer, nyujtsd jobbodat
Bocsásd meg a' mint megsértettelek.
Te is Berendy. Oh ne légy kemény;
Bocsásd meg nékem gyermeked' halálát —
Oh el ne fordulj! És te, György öcsém.
'S bár Miksa most itt volna köztetek;
És néki szint így nyujthatnék kezét...
Hah mint rágódik belső részemen
Az átkos méreg; mint emészti el,
Mint összehúzza testem' erejét...

Légy atyja kis fijamnak, jó öcsém;
 Óh légy, Adorján, hogy ha nem leszek —
 Neveld magyarnak; jó lelkü magyarnak;
 Mi én az atyja, 's értte jaj nekem,
 Miként lehettem volna, nem valék.
 'S a' várat, azt csak foglaljátok el
 Ez üldözött hon' 's nemzet' részire;
 Bár számtalan rossz tetteim' sorát
 Ez egy hőstettel zártam volna be...
 Oh mint nyilamlík itten, balfelül,
 Sajgó szívemnél. Mint nem öldököl
 Ez a' nyilamlás, a' méreg' szülöttje...
 Szemem sötétül... Átkos kínjaim
 Már látásomtól is megfosztanak...
 Szívem szorulva... Isten — véletek — (meghal.)

GYÖRGY.

Isten bocsásson meg vétségidért! —
 Ki jó bátyámnak vérét ontatád,
 Csendes halállal nem, de csúfosan
 Kellett kimúlnod, óh boldogtalan —
 Az ég' kegyelme jusson részedül!

BENCZE.

(Visszajöve Zákóval 's a' többiekkel.)

Jól felkutattunk minden rejteket,
 'S valamennyi várör a' kezünkre jött.

Szolnok miénk lett; és a' győzelem
Több sebbe, ám halálba nem került.

BERENDY.

De itt halál volt. Nézd amott, fiam,
Ellenfelünket a' boldogtalant:
Nyert győzelmünkért ő az áldozat.

GERÉB.

Szegény barátom! Így kellett neki
Halálát lelni, illy irtóztatón!..
Elő, vitézek. Fogjátok körül
Az ágyast ottan, és Zákót vele;
'S csapjátok őket innen el! —
Ne, itt maradva, el tudjam feledni,
Hogy ők juttattak a' vár' birtokához,
'S szegény barátom' borzasztó halálát
Még megtoroljam rajtok. — El velök!
Vigyétek őket, és csapjátok el!

(Zákó és Gezna' kivezettetéseik közben a' kárpit legördül.)

32.328

Sajtóhibák.

<i>Lap :</i>	<i>Sor :</i>	<i>Hiba :</i>	<i>Javítás :</i>
28	9	's	és
41	8	reád	rád
42	4	semmitni	semmiteni
43	1	még	rég
51	3	köze	közel

Enthaltend.

Seite	Abteilung	Titel
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9
10	10	10
11	11	11
12	12	12
13	13	13
14	14	14
15	15	15
16	16	16
17	17	17
18	18	18
19	19	19
20	20	20
21	21	21
22	22	22
23	23	23
24	24	24
25	25	25
26	26	26
27	27	27
28	28	28
29	29	29
30	30	30
31	31	31
32	32	32
33	33	33
34	34	34
35	35	35
36	36	36
37	37	37
38	38	38
39	39	39
40	40	40
41	41	41
42	42	42
43	43	43
44	44	44
45	45	45
46	46	46
47	47	47
48	48	48
49	49	49
50	50	50
51	51	51
52	52	52
53	53	53
54	54	54
55	55	55
56	56	56
57	57	57
58	58	58
59	59	59
60	60	60
61	61	61
62	62	62
63	63	63
64	64	64
65	65	65
66	66	66
67	67	67
68	68	68
69	69	69
70	70	70
71	71	71
72	72	72
73	73	73
74	74	74
75	75	75
76	76	76
77	77	77
78	78	78
79	79	79
80	80	80
81	81	81
82	82	82
83	83	83
84	84	84
85	85	85
86	86	86
87	87	87
88	88	88
89	89	89
90	90	90
91	91	91
92	92	92
93	93	93
94	94	94
95	95	95
96	96	96
97	97	97
98	98	98
99	99	99
100	100	100